AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

No. 3 | PHONE PARK 6407. | WORCESTER, MASS. 18 d. Sausio (January), 1923 m. | KAINA 5 CENTAI. | Vol. IX.

Klaipėdos Lietuviai Sukilo Prieš Vokiečius ir Francuzus.

Lietuvos "Geležiniai Vilkai" įsiveržė Klaipėdos teritorijon ir eina paimt Klaipėdą. Lietuvos valdžia su tuom neturi nieko. Lietuviai nuginklavo vokiečius Klaipėdoj.

KLAIPĖDOJ PASKELBTA SAVO VALDŽIA.

Anglija siunčia savo laivus.

Klaipėda gali sukurt karę.

Washington, D. C. 10 ir 11 dienose Sausio Klaipėdoje kilo konfliktas, kurį iššaukė Lietuvos kariumenės dviejų regimentų įsiveržimas per Prusijos rubežių ir siaubimas Klaipėdos link, kad Klaipėdą paėmus ir ją prijungus prie Lietuvos. Lietuviai pasinaudodami proga panikos Vokietijoj dėlei francuzų įsiveržimo Ruhro provincijon, pasekė lenkų pasielgimą su Vilnium.

Lietuvos "Geležinis Vilkas".

Lietuvos kariumenės pulko "Geležinis Vilkas" skyrius apie iš 800—1000 kareivių įsiveržė per Prusijos rubežių ir su kulkasvaidžiais leidosi artyn Klaipėdos, kad paimt miestą. Prie jų prisidėjo buriai parubežinių gyventojų ir visa armija atėjo visai arti Klaipėdos, kur kilo mušis tarp lietuvių ir vokiškos policijos. Mušiuose vienas vokietis tapo nukautas, lietuvių nuostoliai ikišiol nežinomi.

Klaipėdoj apšaukta lietuvių valdžia.

Pasiekus lietuvių kariumenės įsiveržimo žiniai Klaipėdos lietuvius, tuojau "Mažosios Lietuvos Sergėjimo Draugija" Klaipėdoj apšaukė lietuvių valdžią, savo pirmininką M. Simonaitį paskiriant Klaipėdos gubernatorium su sėdyba Eidekruge. Francuzas Patatine išleido prokliamaciją, kurioje paskelbė Klaipėdą esant sukilimo tiesose ir pasiuntė Paryžiun reikalavimą atsiųst pagelbos, kadangi 100 francuzų kaerivių, kurie čia ikišiol yra, ne užtenka.

Lietuva su tuom nieko bendro neturi.

Pasklidus gandui apie Klaipėdos lietuvių sukilimą ir Lietuvos kariumenės įsiveržimą Klaipėdos teritorijon, Lietuvos valdžia ištyrusi greitai dalyką, per savo atstovybes Londone, Paryžiuje ir Washingtone, užginčijo kaipo neteisingą žinią apie Lietuvos kariumenės perėjimą rubežiaus. Lietuvos reguliariška, kaip ir ne reguliariška kariumenė nėra perėjus rubežių, nėgi kada nors apie tai manė, ir su Klaipėdos sukilimu Lietuva neturi nieko bendro. Sukilimą iššaukė vietiniai Klaipėdos teritorijos lietuviai dėlei neapykantos prieš vokiečius, kurie pastaruoju laiku ėmė juos labai ignoruot ir persekiot, siaurinant jų tiesas.

Įtariama Lietuvą sutartyje su rusais.

Užrubežinių laikraščių korespondentai Rygoj yra informuojami, kad Klaipėdos incidente yra Lietuvos suokalbis su Rusija, kad iššaukus susikirtimą lietuvių su vokiečiais ir francuzais, Rusija turėtų progą paskelbt francuzams karę už įsiveržimą Vokietijon, nes Rusija padarius sutartį su Vokietija Rapallo dvare praėjusiame pavasaryje, yra pasirengus eit Vokietijai pagelbon prieš jos užpuoliką.

Klaipėda Lietuvos dalis.

Klaipėdoj įsikurusi lietuvių valdžia išleido proklamaciją, kurioje paskelbta Klaipėdą Lietuvos dalia ir kaipo dabar skaitoma "tarptautiška" provincija, dedasi prie Lietuvos republikos, ne atsižvelgiant į jokias komisijas nė tarybas, kadangi šios turėjo užtektinai laiko savo autoritetais Klaipėdą prie Lietuvos priskirt.

Lenkų insiunacijos.

Lenkų laikraščiai šitą atsitikimą paminėdami išreiškia paprastą ignoraicją ir panieką lietuviams, net Lietuvos valdžią, kuomet visos valstybės ir visi laikraščiai ją vadina Lietuvos valdžia, jie vadina tik "Kauno valdžia." Apart to jie skelbia, kad tuom patim laiku kaip ir Klaipėdos teritorijon įsiveržusi Lietuvos kariumenė, į "lenkų teritoriją tarp Vilniaus ir Lietuvos (?!)", kur kilo didis mušis tarp lietuvių ir lenkų. Mušis baigėsi dideliais nuostoliais abiejose pusėse. Iš to aišku, kad lenkai ėmė veržtis per neutralyišką zoną Lietuvos pusėn, ir lietuviai turėjo ten didelį susirėmimą.

Mušis vokiečių su lietuviais.

Berlin, Vokietijoj, Sausio 14. Vakar ištiko didelis mušis Klaipėdos gatvėse, vokiečių su Lietuvos nereguliaristais. Lietuviai yra tvirtai apsitaškavę ir tvirtai laiko savo pozicijas. Mušis jokių pasekmių nedavė.

Lietuviai nuginklavo vokiečius.

Berlin, Sausio 16. Lietuviai sukilėliai įteikė notą francuzų komanduotojui, reikalaujant, kad butų leista jiems nuginkluot vokiečių policiją iš Klaipėdos ją išvaryt, kadangi jos veikimas ir diktatura lietuviams yra ne pakenčiama. Komanduotojas vengdamas kruvinų susirėmimų, sutiko su lietuvių reikalavimu ir leido jiems vokiečius nuginkluot.

Lenkai siunčia laivus?

Berlin, 16 Sausio. Kol niekas karę oficiališkai nėra paskelbęs ir todėl Danzigas nėra uždarytas perėjimui svetimų laivų, Lenkija skubinai siunčia į Klaipėdą lietuvių sukilėlių suvaldymui vieną savo mušio ir torpedas gaudančius laivus. Žinia šita vienok dar nėra oficiališkai patvirtinta.

KĄ SAKO LIETUVOS VALDDŽIA APIE KLAIPĖDĄ.

Washington, D. C. (L. I. B.). Sausio 12 d. Šiadien Lietuvos atstovybė yra gavusi iš Eltos šiokį kablegramą:

Francuzų ir anglų atstovai protestuoja dėl Lietuvos partizanų veržimosi Klaipėdon ir prašė panaudot savo įtekmę, kad nebutų ekscesų prieš ypatas ir turtą. Lietuvos vyriausybė atsakė, kad ji supranta lietuvių patriotų veržimąsį pagelbon, nes padėtis Klaipėdos krašte yra tikrai nepakenčiama visais atžvilgiais, tačiau ji negali briautis į ne jos valdžioje esančio krašto tvarką, tik griebiasi visų priemonių apsaugot rubežių nuo perėjimų. Kol kas vyriausybė nemato priežasties to nusistatymo atmainymui. Priemeras paaiškino spaudai, jog Lietuva betgi negalės but indifferenti, jei bus griebtasi ginklo prieš lietuvių daugumos norą sudaryt Klaipėdos krašte organus, netinkančius gyventojų daugumos interesams ir tautiškiems siekiams. Klaipėdoje francuzai mano gintis ginklu. Sukilėliai supa miestą; mieste bruzdėjimas (miestas jau lietuvių rankose. Red.).

AMERIKOS LIETUVIAMS KLAIPĖDOS KLAUSIMAS

Svarbiausis momentas! Šaukite susirinkimus ir dėkite aukas Klaipėdos pagelbai. Aukas siųskite Lietuvos Atstovybei Washingtone, pažymėdami Klaipėdos šauliams.

ŽMUIDZINAVIČIUS.

ARĖŠTAVO 300 SUOKALBININKŲ SIBYRE.

Moskva, Rusijoj. Sibyro slaptoji policija susekė Uralo kalnuose įsikurusią antirevoliucijonierių slaptą organizaciją, kuri turėjo surengus visus planus iššaukimui sukilimų Sibyre, kad apšaukus provinciją nepriklausoma republika. Areštuota 300 žmonių, kurie bus teisiami kaipo pasikėsintojai ant šalies "ramybės".

NUMIRĖ GREKŲ KARALIUS.

Palerma, Sicilijoj. Čia numirė jau antru kartu išvytas Grekijoj buvęs karalius Konstantinas. Jis 1917 metais buvo išvytas ir tulą laiką pagyvenęs Šveicarijoj, vėl sugrįžęs užėmė sostą. Praėjusiuose metuose ir vėl buvo priverstas išsikraustyt, kada grekai pralaimėjo karę su turkais.

SUSIRĖMIMAS VENGRŲ SU BULGARAIS.

Paris, Francuzijoj. Prie Bulgarijos ir Vengrijos rubežiaus ištiko mušis abiejų pusių kariumenių, 40 mylių ilgame fronte. Bulgarai buvo jau užėmę tris vengrų kaimus, bet po valandai mušio, vengrai vieną atėmė. Sakoma, kad laike mušio kaszinkur dingo du regimentu bulgarų kareivių.

MEKSIKA IŠVARO POPIEŽIAUS ATSTOVĄ.

Mexico Cty, Meksikoj. Meksika, sulyg savo naujos konstitucijos, užgynė atviras bažnytines procesijas, be atsižvelgimo, kokios tikėjimiškos sektos jos nebutų. To nepaklausė popiežiaus atstovas monsegnoras Ernestas Filippi, kuris net pats dalyvavo su visomis bažnytinėmis ceremonijomis prie atidengimo Kristaus stovylos Silae. Valdžia jam užtai prisakė išsinešt iš Meksikos bėgyje 72 valandų.

VOKIEČIŲ DEMONSTRACIJOS.

Berlin, Vokietijoj. Francuzai užėmė jau ir Bohumą. Čia francuzams įėjus, pora tukstančių vokiečių surengė gatvėse demonstraciją, kuriose dalyvaujanti minia šaukė: "Šalin su francuzais, lai gyvuoja vokiečių republika!" Franuzcai paleido kelis šuvius į minią ir vieną demonstrantą užmušė.

ANGLAI BOMBARDUOJA TURKUS.

Konstantinopol, Turkijoj. Angoros gubernatorius oficiališkai paskelbė, kad Anglijos orlaiviai bombardavo turkų miestelius netoli nuo Mosul, ypatingai Revandus, Rayna, Melssouras, Mebourite ir Menavis. Keturis orlaivuis turkai nušovė.

Vėliausios žinios.

25,000 vokiečių rezervistų eina sulaikyt toliasnį francuzų veržimąsi. Jie yra kelionėje iš Munster, 25 mylių nuo Lunen.

Arkansas valstijoj apšaukta karės stovis prieš klaunų terorą, kurio auka puolė vienas ekskareivis.

Francuzai jau perėjo neutrališką zoną ir eina užimt "ieškot" anglių.

FRANCUZAI UŽĖMĖ RUHRO PROVINCIJĄ.

Essene paskelbta karės stovis.

Gali kilt didelė karė.

Essen, Vokietijoj. 10 dienoj Sausio 50,000 francuzų kariumenės įėjo į Vokietijos teritoriją ir už poros dienų pasiekė Essen, kur yra svarbus geležinkelių punktas ir vokiečių valdžios arseanalai. Francuzai įėję miestan iškėlė savo vėliavą, kurią nakčia kaszinkas nuplėšė. Rasta gatvėje jos tik keli šmotai su apsvilusiais kraštais. Francuzai tuojau apšaukė Essene karės stovį. Miesto burgomistras išleido atsišaukimą į gyventojus, prašant juos nekelt maištų.

Vokietijos protestas.

Vokietija pasiuntė Suvienytoms Valstijoms, Šveicarijai, Švedijai ir kitoms valstybėms raštą, kuriuomi protestuojama prieš vokiečių įsiveržimą. Suvienytos Valstijos nusprendė nieko ne atsakyt į vokiečių protestą, bet greitai nusprendė atšaukt savo kariumenę iš Reno aplinkių. Šitas kariumenės atšaukimas yra Suvienytų Valstijų protestu prieš francuzus, kuriuomi parodoma, kad S. V. francuzus šiame žygyje neremia. Tas francuzams yra pusėtinas smugis jų militariškuose žygiuose.

Francuzų kompromitacija.

Francuzai įsiveržę Vokietijon ir pamatę, kad Suvienytos Valstijos jų žygiams nepritaria, atmainė savo planą, ir Vokietijai pastatė naują ultimatumą, reikalaujant, kad ši iki 31 dienai Sausio sumokėtų 500,000,000 markių auksu. Vokietijos valdžia atsakė, kad ji nemano mokėt tol, kol francuzai ne išsikraustys iš jos teritorijos, kadangi toks įsiveržimas yra ne legališkas ir priešingas Versaliaus sutarčiai.

Grumoja už anglių nevežimą.

Vokietija buvo savo laiku apsiėmus Francuzijai pristatyt 11 milijonų tonų anglių iš savo kasyklų, ir dalį jų jau pristatė, bet francuzams ėmus rengtis prie užėmimo Ruhro provincijos, Vokietija anglių išvežimą pertraukė. Dabar francuzai grumoja reikalaudami atnaujinimo anglių gabenimo, bet vokiečių valdžia teisinasi negalinti tai padaryt, kadangi kasyklų instruktoriai su visu centru jau yra išsikraustę į Hamburgą, gi kasyklų darbininkai griežtai atsisakė kuom nors francuzams patarnaut.

Anglija irgi gali pasitraukt.

Suvienytoms Valstijoms atšaukus savo kariumenę iš Reno teritorijos, Anglijoj politiškose sferose ir spaudoje prasidėjo agitacijos, kad Anglija privalo eit S. Valstijų pėdomis, tai yra, atšaukt savo kariumenę, kuri ikišiol buvo laikoma prie Reno, ir palikt Francuzija vieną, tegul sau žinoti. Dargi reikalaujama, kad Anglija pareikalautų iš Francuzijos savo skolų mokėjimo. Ir toki reikalavimai iš valdžios kaskart didinasi, ir nėra abejonės, kad Anglija savo kariumenę atšauks ir tokiu budu Francuzija liksis išskirta iš savo talkininkų tarpo.

Veda slaptas sutartis.

Francuzija pamačius, kad nuo jos pasitraukė Suvienytos Valstijos, ir labai greitai tą patį Anglija gali padaryt, pradėjo slaptas sutartis su Lenkija ir Čekoslovakija, kad turėjus jas greta savęs. Kadangi išsivysčius didesniems susikirtimams su Vokietija ir galbut kokia kita valstybe, sulyg tarptautiškų tiesų Danzingas Lenkijai butų uždarytas, tai dabar godžiai žiurima į Klaipėdą, kaipo išėjimą į Baltiko jures per Vokietiją.

Ką kritikai sako.

Abelnai žiurima į Francuziją kaipo šokančią nesulyg takto. Kritikai jos įsiveržimą Vokietijon vadina tuščiu revolveriu ir lemia, kad ją laukia toks pat likimas, koks patiko jos Napoleoną 1812 metuose, kuomet tas apart Maskvos sudeginimo daugiau nieko ne atsiekė. Pranašaujama net ir tai, kad jai įtempus savo spėkas užrubežiuose, namie gali kilt revoliucija ir padaryt militariškai republikai galą, kadangi pastaraisiais laikais ji perdaug jau savim pasitiki.

APIE KLAIPĖDOS SUKILIMĄ.

Praėjusioj seredoj, "Amerikos Lietuvį" atidavus į spaudą, parėjo žinios, buk Lietuvos kariumenė perėjo Prusijos rubežių ir eina Klaipėdą prijungt prie Lietuvos, pasinaudojant proga, kurią suteikia francuzų kariumenės įsiveržimas Vokietijon. Vakare tos pačios dienos visuose laikraščiuose po stambiais antgalviais žinia buvo atkartota, šį tą pridedant ir pamainant. Čia paminėsime tulus laikraščius, jų paduotas žinias ir nors paviršium išreikštas nuomones.

"Evening Gazette".

Pasinaudojant Klaipėdos internacionalizavimu sulyg Versaliaus sutarties, Lietuvos kariumenės regimentai su parubežiniais gyventojais perėjo rytinės Prusijos rubežių ir skubinasi paimt Klaipėdą, kad ją prijungus prie Lietuvos. Klaipėdos lietuvių "Komitetas Saugojimui Mažosios Lietuvos," su savo pirmininku M. Simonaičiu prokliamavo Klaipėdą Lietuvos daila.

"Boston Evening Globe".

Klaipėdoj kilo mušis įsiveržusios Lietuvos raitarijos iš vienos, ir vokiečių policijos su francuzų kareiviais, iš antros pusės. Mušyje vienas vokiečių policistas tapo nukautas. Lietuvių nuostoliai nėra žinomi. Lenkija Lietuvai pasiuntė aštrų protestą už jos pasikėsinimą ant internacionalizuotos Klaipėdos teritorijos.

"Kuryer Codzienny".

Pasinaudojant Vokietijos sumišimu dėlei francuzų įėjimo Vokietijos teritorijon, Kauno valdžios armija užėmė tarptautišką Klaipėdos teritoriją. Klaipėdoj ir jos aplinkėse iškilo revoliucija. "Vyriausis komitetas krašto apsaugos" apsiskelbė vyriausia valdžia ir reikalauja sujungimo Klaipėdos su Lietuva. Mat, lietuviai pamėgdžioja D'Annuzio ir Zelgowskį. Bet abejotina, kad jų pasikėsinimas išeis naudon, kadangi Klaipėda yra tarptautiška teritorija.

"Worcester Telegram".

Lietuvių populiacijos sukilimas Klaipėdoj, diplomatijoj yra matomas kaipo Europai pavojingas ženklas. Įsisteigus organizacija "Vyriausia komisija" pasiskelbė Klaipėdos valdžia ir reikalauja plebiscito, kad žmonės patys nubalsuotų kam Klaipėda turi liktis: Lietuvai, ar Vokietijai. Francuzų kariumenė pavojuje. Anglija siunčia Klaipėdon savo mušio laivą. Jeigu šis incidentas geruoju nesudils, lietuviai greit susigiminiuos su rusais ir Rusijos kariumenė tuojau atsiras prie konflikto, kas yra pavojingu visai Europai.

"New York Evening Post."

Tarptautiškos komisijos vyriausis komisorius apšaukė Klaipėdą užpuolimo stovyje. "Komitetas apgynimui Mažosios Lietuvos" paskelbė Klaipėdos teritorijos prezidentu M. Simonaitį, buvusį Lietuvos ministerį. Francuzai su vokiečiais kariauja savo priešus prie užšalusio Baltiko krašto. Lietuvių sukilimas buvo jau laukiamas nuo kelių dienų. Lietuvos ne reguliariška kariumenė pasiekė Klaipėdos pakraščius ir pradėjo šaudymus į vokiečių sargybą. Apart poros šimtų francuzų kariumenės, kitos atspirties Klaipėdoj nėra. Francuzija ir Anglija pasiuntė savo protestus Lietuvai. Lietuvos valdžia Kaune atsakė, kad ji visais budais stengiasi užkirst kelią per rubežių savo ne reguliaristams.

Lietuvos kariumenė, kuri perėjus rubežių užpuolė Klaipėdą, yra tai kopija lenkų Vilniaus pavyzdžio, kad paveržt teritoriją, kuomet tautų lyga ir talkininkų taryba negali prieit prie pasekmių. Lietuvių skaitlius nors nedidelis, bet jie užėmė didesnę teritorijos dalį ir įsisteigė savo centrą Hermano Sudermano tėviškėj, Heidekruge. Taip pat apšaukė savo valdžią su provincijos direktorium ponu Simonaičiu kaipo prezidentu. Vokiečių sargyba užėmė visus tiltus ant Nemuno, kad neleidus sukilėliams eit toliau į vokiečių teritoriją.

Šitas lietuvių išsišokimas yra pirmlaikinis pasipriešinimas ambasadorių tarybai teiktam projektui, kad Klaipėdą konstantavus neprigulninga teritorija tautų lygos protekcijoj.

"The World."

1,000 lietuvių, liuosnorio pulko, vadinamo "Geležinis Vilkas", turi visas Klaipėdos aplinkes Lietuvai užėnęs, išimant patį Klaipėdos miestą. Tų "vilkų" yra tik keli lietuviai, visi kiti tai prusai, kurie pasiryžo kovon su keliais francuzais kareiviais, dabojančiais Klaipėdą, ir jie eis kovon su reguliariška francuzų kariumene. Ar Klaipėda teks Lietuvai, ar ne, jie vistiek rengiasi paimt ir pasilaikyt miestą. Klaipėda yra švelnus aksomas Vokietijos žaizdai, jaučiamai dėl francuzų įsiveržimo į Reno teritoriją. Skaudus tai apsireiškimas, kuris gali iššaukt anarhiją Lietuvos šiaurėje, su vietine spėka, susispietusia prie liuosnorių pulko komanduotojo. Tokia padėtis gali lengvai patikt ir pačią Prusiją, kuri gali liktis tik trempėjų stvykla.

Lietuvos legacija Paryžiuje apreiškė Francuzijos valdžiai ir ambasadorių tarybai, kad paleistas gandas, buk Lietuvos reguliariška kariumenė užpuolė Klaipėdą, neturi pamato, nes Lietuvos valdžia labai daboja kad kariška spėka rubežių nepereitų. Tuom patim legacija paaiškina, kad Klaipėdos konfliktą iššaukė teritorijos gyventojų ne apykanta prieš vokiečius, ir prašo, kad talkininkai dalyką neprileistų prie kraujo praliejimo. Francuzija ir Anglija siunčia į Klaipėdą kariškus laivus, kad užvest tvarką.

Galutinai Klaipėdos nustatymas buvo rišamas ambasadorių taryboj, kuri ikišiol dar nesuspėjo išduot sprendimą. Originališka talkininkų intencija buvo, kad įvest plebiscitą, idant vietiniai gyventojai diduma balsų pasakytų, su kuom jie nori dėtis: su lietuviais, ar su lenkais.

"New York Times."

Lietuvos nereguliariška kariumenė įėjo Klaipėdos teritorijon, prisiartino prie miesto ir pradėjo šaudymus į vokiečių policiją. Tai yra pavyzdis, paimtas nuo lenkų kurie tokiu pat budu užgrėbė Lietuvai Vilnių su jo teritorijomis.

Sulyg žinių iš Rygs, apie 8,000 Lietuvos kareivių civiliškuose drabužiuose, su žaliais padabinimais ant rankovių, įėjo klaipėdos distriktan su kulkasvaidžiais, ir užpuolė 200 francuzų kareivių, kurie dabojo Klaipėdos tvarką, kartu su 100 vokiškos policijos. Francuzai lietuviams besiartinant, apsikasė už miesto rubežių ir žada gintis iki paskutinio, kol ateis pagelba. Francuzų kapitonas Patine lietuviams pasakė, kad jis su savo kareiviais gins okupaciją iki paskutiniam kareiviui, ir paskelbė Kalipėdos miestą esant užpultu.

Rygoj yra pilnai tikima kad Kauno valdžia gavo Maskvos patarimą kviest Rusiją kabintis prie Klaipėdos. Tarpe Baltiko valstybių vien Lietuva ikišiol yra giminystėje su sovietų Rusija, ambicijomis Rusija turėjo informuot Lietuvą, kad ši pradėtų žygius veikimui prieš Lenkiją. Rodosi tą viską patikrina pastaruoju laiku formavimas Rusijos kariumenės Lenkijos parubežiais, lyg rengiantės užpult rubežių.

"Christian Science Monitor".

Anglijos kruizeris jau kelionėje į Klaipėdą, prie Baltiko jurių, kad suvaldyt Lietuvos insurgentus, kurie yra tik kelių mylių atstume nuo miesto. Klaipėda bus atminta kaipo sostinė mažytės, dukart — neprikdausomos valstijos, sutvertos po taikai Versaliuje ir paskui atiduotos "ambasadorių tarybai". Ji yra tarp Lietuvos ir Prusijos teritorija, kurią lietuviai seniai skaito savo nuosavybe.

Lietuvos atstovybė Londone gavo keblogramą iš Lietuvos priemero Galvanausko, kuris užginčija paskalą, buk Lietuvos reguliariška kariumenė perėjo rubežių. Užtikrinama, kad tokia kariumenė nėra perėjusi rubežių, nėgi perėjusi yra Lietuvos valdžios remiama, ar šelpiama, kadangi talkininkams pripažinus Lietuvos nepriklausomybę, dabar per visą šalį iškilmingai tas paminima, ir kuomet taip yra, Lietuvoj negali ir minties but apie veržimą Klaipėdos.

Insurgentams pasikėsinus paveržt Klaipėdą, galbut parsieis vokiečiams kartu su savo užpuolikais francuzais, užėmusiais Ruhro provinciją, kartu atidaryt ugnį, kad apgynus Klaipėdą, talkininkų gvarantuotą teritoriją.

"Boston Evening Trascript."

Talkininkų ambasadorių taryba pasiuntė reprezentantams Kaune paliepimą spirt Lietuvos valdžią, kad ta panaudotų savo spaudimą ant grupos Lietuvos įžeidėjų prie Klaipėdos. Ambasadoriai yra tos nuomonės, kad Lietuvos valdžia gali sulaikyt siaubimą, jei greitai imsis veikimo.

Ambasadoriai taipgi patarė siust Klaipėdon francuzą pulkininką, kuris komanduotų ten Francuzijos ir Anglijos laivais plaukiančius jurininkus ir francuzus kareivius, kurie Klaipėdoje yra nuo pirmiau.

Lenkijos valdžia paskelbė, kad ji visame rems talkininkus Klaipėdos reikaluose, kurią dabar užpuolė Lietuvos ne reguliaristai, bet sauvališkai nedarys nė vieną žingsnį. Ir tuom patim laiku vokiški laikraščiai skelbia, kad Lenkija jau skelbia mobilizaciją. Prieš tu metu Lietuva stojo prieš pasaulio veidą ir tai umu laiku, kada Vilnius, Lietuvos sostinė, lenkų tapo atplėštas nuo jos ir ikišiol laikomas lenkų posesijoj; tautų lyga nemokėjo tą menkutį daiktą iš lenkų atimt.

Lietuva nėra jokia nauja valstybė kaip kad jos kaimynės, Latvija ir Estonija, bet taip kaip ir Lenkija, su kuria ji turėjo savo reikalus supainiojus, "prisikėlė" karei kilus. Lietuviai yra viena iš seniausių tautų Europoje, jų kalba yra labai arti gimininga sanskritų kalbai. Pradžioje penkiolikto amžiaus Lietuva buvo didžiausia spėka šiaurinėj ir centralinėj Europoje; jos rubežiais buvo Baltiko ir Juodosios jurės. Po Vytautu, savo didžiausiu kunigaikščiu, 1410 m. ji laimėjo didžiausį tų gadynių mušį, prie Žalgirio. Dar jo valdžia gavo įtekmę ir lenkų valdžioje, kuriai Lietuvos patriotai dirbo taip kaip savo šaliai.

Laiškas profesoriaus Bender'io.

Praėjusiame pavasaryje tapo suorganizuota ir Lietuvos, Latvijos ir Estonijos draugų inkorporuota Baltic-American Draugija. Tai nėra politikos ar pirklybos organizacija. Jos tikslas yra tik prigelbėt naujai įsikurusioms Baltiko republikoms, ir didesnis su jomis susipažindinimas Suvienytų Valstijų, ir užmezgimas didesnių ir stipresnių draugiškumo ryšių. Jų valdžios ir pilietybės yra pilnai informuotos šioje draugijoje.

Šita draugija aktyviškai yra veikusi apeliuodama į Suvienytų Valstijų valdžią dėlei Baltiko republikų pripažinimo; jos sėdyba yra New Yorke, su išpildančiais direktoriais kontakte su amerikoniška spauda ir valdininkais Washingtone, Kaune, Rygoj ir Revalyj; patarnauja informacijomis Amerikos pramonės vyrams,

LUCKY STRIKE CIGARETTE

GERIAUSI CIGARETAI!!

kurie įdomauja Baltiko valstybėmis, kaip ir, pavyzdžiu, vienas Skotijos kunigas, kuris prašė informavimo apie surengimą viešų paskaitų Anglijoj; išleidžia "Baltiko Biulitėną," kuris išeina kas mėnesis ir paduoda žinias iš Baltiko republikų. Dabar yra pasirengus įstatyt savo atstovą laivų prieplaukoj Ellis saloje, pasitikimui ir suskaitymui atkeliaujančių žmonių sulyg tautų, kurie atkeliauja į šią šalį, surengiant jiems priėmimą, reprezentantų iš ar į Baltiko republikas. Dabar mėgina susitart su Princenton ir kitais universitetais dėl apsimainymo mokiniais su Kauno, Rygos ir Dorpato mokiniais. Ateityje bus paklaustas klausimas tokio apsimainymo ir profesoriais, ir dabar jau tariamasi pasiust atstovą savitarpiniam pasitarimui Baltiko valstybėse tame reikale. Ir ateityje bus daroma, kas bus galima suteikt pagelbai augščiau minėtų republikų demokratijai.

Viskas tas kainuoja pinigus, ir daugiau negu tai, nes yra reikalinga doma ir aprupinimas tautų šioje šalyje. Daugelis prakilnių amerikonų yra pasiryžę tam reikalui pašvęst pinigų ir laiką Baltic-American draugijai (keliuose atvėjuose jie yra davę šimtus doliarių), bet jie negali padaryt viską kas yra reikalinga padaryt. Jiems yra reikalinga aktyviška pagelba iš lietuvių, latvių ir estonų, gyvenančių Suvienytose Valstijose ir tai tuojau. Be greitos jų pagelbos draugija turės savo tikslo išsižadėt ir savo pradėtą darbą likviduot.

Mano yra užsiinteresavimas Lietuva. Bet su gėdaturiu prisipažint, kad ikišiol tik 25 lietuviai Suvienytose Valstijose, priklauso į šią draugiją. O jais daugiausia pasitikima kaipo viena iš skaitlingiausiųjų tautų šioje šalyje, ir nuo jų viskas priklausys ateityje. Aš pilnai tikiu, kad bile lietuvis, vyras ar moteris, negalėtų geriau pasitarnaut savo tėvynei Lietuvai, kaip prisirašant prie Baltic - American draugijos. Viskas kas reikalinga tame, tai $5 su savo vardu, pasiust Miss. Matildai Spence, išpildančiai direktorei Baltic - American draugijos, 15 Park Row, New York, N. Y.

Busiu jums labai dėkingas jei šitą mano atsiliepimą į lietuvius patalpinsite savo laidoje ir nuo savęs jam priduosite svarbos.

Harold H. Bender,
Princeton, N. J.

TIKISI DAUGIAU KARDINOLŲ AMERIKAI.

Roma, Italijoj. Popiežius Pijus XI paskyrė sušaukimui konsistorijos Kovos mėnesį, kur bus nominuojama nauji kardinolai. Kadangi dabar iš 70 yra 33 italai kardinolai, ir tame yra penkios tuščios vietos, todėl tikimasi, kad bus paskirta daugiau kardinolų iš šiaurinės Amerikos vyskupų. Beto su šiuom paskelbimu atšaukiama pirmiau paskelbtas konsistorijos susirinkimas, skirtas Gruodžio mėnesyj, kuriame manyta kardinolais paskirt Chicagos ir New Yorko arcivyskupus.

JŪSŲ PRIEDERMĖ
DĖL SAVO ŠEIMYNOS
IŠMOKT ŠIUOS FAKTUS APIE PIENĄ

Tukstančius metų pienas buvo pripažintas patim pirmuoju butinu maistu. Bet nors jis vis dar skaitomas vienu didžiųjų maistų, vėlesniuoju laiku žmonės nepasitenkina bet kokiu pienu—jie stengiasi sužinot, KOKĮ pieną jie vartoja savo namuose.

Per tris gentkartes Bordens darė tik vieną dalyką—tarnavo Amerikos žmonėms parupindamas jiems gerą, švarų pieną ir pieno gamininius.

Be to, visoj šalyj milijonai žmonių taipgi laukia, kad Borden's aprupintų juos Garuodintu Pienu—Bordeno Garuodintasis Pienas nėra saldintas. Tai yra ne kas kitas kaip puikiausis ir riebiausis Bordeno pienas atskyrus dalį vandens ir sudėjus į sanitarines skardeles. Jis galima gaut per apskritus metus. Jį gauni šviežią ir tyrą, nes Bordeno gamyklos tolydžio dirba, kad parupinus pieną, kuris butų šviežias ir sveikas. Jis yra tyras karvės pienas su paviršiais, tik vandens dalis išimta. Gali jį vartot taip kaip šviežią pieną, išskiriant tiek, kad jis dvigubai skalsesnis. Kitaip sakant, vienas puodelis vandens yra lygus dviem puodeliams iš bonkos pieno.

Jei pageidaujat žinot kaip kept su Borden's garuodintu pienu, išpildykit kuponą paženklindami kurias knygas norit ir Borden Co. atsiųs dovanai.

THE BORDEN COMPANY,
Borden Building, New York.

KUPONAS
Duona —— Šaltkošė —— Pajai
Šaldainės —— Mėsos —— Pudingai
Žuvis —— Pyragai —— Sriubos
Vardas .....
Pavardė .....
(Lithuanian)

AMERIKOS LIETUVIS

The Lithuanian Weekly published every Thursday

by

M. PALTANAVIČIA,

15 Millbury Street, Worcester, Mass.

Yearly subscription: In United States ——— $2,50
In Foreign Countries ——— $3,00
Single copies ——— 5 cents,

Advertising rates on aplication.

AMERIKOS LIETUVIS

Savaitinis laikraštis, eina ketvergais, leidžiamas

per

M. PALTANAVIČIA,

15 Millbury Street, Worcester, Mass.

Metinė prenumerata: Suv. Valstijose ——— $2,50
Kitose valstybėse ——— $3,00
Pavieniai egzemplioriai ——— 5 centai.

Prenumeratos pradžia skaitosi nuo užsirašymo dienos. Prenumerata turi but apmokėta iš augšto.

Entered as Second Class matter September 29 1914 at the Post Office at Worcester, Massachusetts, ander the Act of March 3 1879.

NAUJOS KARĖS JUODASIS DEBESYS IR LIETUVAI PAVOJUS.

Jau nuo seniai kalbamos Europoje karės debesys prabėgusioje savaitėje parodė pirmuosius žaibus, kuriais buvo francuzų kariumenės įsiveržimas Vokietijon ir tai penkiomis dienomis pirmiau negu tas buvo žadėta. Francuzų kariumenė pirmiausia užėmė Essen miestą, kuriame yra dideli Kruppo fabrikai ir kariškų ginklų sandėliai, taipgi centras geležinkelių, bėgančių į anglių kasyklų distriktus ir girių plotus. Čia įsiveržę francuzai žada apšaukt Reno republiką Francuzų protekcijoj, bet tas suprantama, yra tik muilinimu vietiniams gyventojams akių, kad juos palaikius kiek ramybėje. Beto dar francuzai laikui bėgant žada eit ir ir toliau Vokietijos teritorijon. Vokietija neturėdama spėkų, pasipriešinimų nedarė, tik atšaukė savo reprezentantus iš Francuzijos ir Belgijos, ir apšaukė vienai valandai generališką straiką visų darbininkų francuzų užimamoj teritorijoj, kaipo protestą priež užpuolikus. Gi francuzai pasiskubino apšaukt Essene karės stovį. Apart to Vokietija pasiuntė Suvienytoms Valstijoms protestą, kad šios buvo pasiryžę palikt Reno teritorijoj savo kariumenę palaikymui tvarkos, bet greitai atmainė savo nuomonę ir kariumenę atšaukė. Anglija, kuri visą laiką francuzams neva nepritarė ir kai kur net priešinosi, dabar pasirodė einanti su Francuzija išvien. Tai tiek iš vienos pusės.

Iš kitos pusės kabo kitas debesys ties Klaipėda. Kaip jau žinome, Klaipėdos reikalai jau nuo seniai buvo vilkinama, ir Lietuva "bovinama" visokiais prižadais ir pripažinimais, kad išgavus Lietuvos sutikimą internacionalizuot Nemuną. Lietuvai į tai atsakius aiškiai ir atvirai, kad apie tai nėra kalbos kol Lenkija nesitaiko su Lietuva, francuzai taip ir pasiskubino lauztis į Vokietiją, nelaukiant net pažymėtos dienos, ir tai net su minčia, nors aiškiai ir ne išreikšta (ji ir nebus išreikšta) eit da toliau. Taip ir rodosi, kad jie mano eit arčiau Klaipėdos.

Pastaruoju laiku Paryžiuje ambasadorių taryba žadėjo išrišt Klaipėdos klausimą ir laukta pasekmių. Iš Klaipėdos buvo pasitraukęs ir talkininkų komisorius Patasine, ir rodėsi, kad viskas eina prie galo, vienok staiga Klaipėdoj vėl atsirado Patasine, ir vieton išgirst ką iš ambasadorių tarybos, Berlyno laikraštis "Lokal Anzeiger" paskelbė žinią, kad Lietuvos kariumenės du regimentai perėjo rubežių ir su pagelba parubežinių gyventojų eina užimt Klaipėdą, kad ją neleidus "sutarptautint." Šita žinia nuokart rodėsi nepatikėtina, nes Lietuva juk nėra jau taip nenusimananti, kad su maža saujale savo kariumenės leistųsi prieš talkininkus, dargi tada, kada kariumenė jai reikalinga saugojimui rubežiaus iš lenkų pusės, ir kuomet Lietuva ikišiol visur ėjo sulyg geriausio takto ir iš rokavimo ir nepadarė jokią klaidą. Ir tą žinią "Lokal Anzeiger" Lietuvos atstovybė Washingtone, užginčijo kaipo neteisingą.

Bet vieton užginčytos žinios tuojaus laikraščiai paskelbė kitą žinią, kurią Lietuvos atstovybė Washingtone gavo iš Kauno, kad Klaipėda sukilo ir apšaukusi M. Simonaitį gubernatorium, kaipo Mažoji Lietuva vienijasi su Lietuvos republika. Talkininkų komisorius Patasine paskelbė Klaipėdoj karės stovį, bet jis pasirodė nereikalingas, kadangi lietuviai Klaipėdoj ir nemanė kelt jokių riaušių, tik ramiu budu dėtis su Lietuva. Tą suprato ir gerai permatė ir pats Patasine, bet jis karės stovį skelbė tam, kad pridavus daugiau svarbos, ir todėl laikraščiams net leista paskelbt, kad Klaipėdoj kilusi "revoliucija". Ir tuomi remiantės greitai Francuzija ir Anglija pasiuntė Lietuvai protestą už tą "revoliuciją" ir ėmė rengt laivus pasiuntimui į Klaipėdą, neva gelbėjimui ten esančių anglų ir francuzų.

Turint tą viską prieš save, kad ir nenorint but pranašu, matosi, kad čia viskas iš kalno yra slaptai sutarta, surengta pasikėsinimas ant Lietuvos, o tam pasikėsinimui jau nuo seniai krauta laužas Klaipėdoj. Jos priskyrimas prie Lietuvos jau Versaliaus sutartyje pažymėtas, vienok galutinas priskyrimas vilkinta ikišiol ir kada nepasisekė ją iš Lietuvos paviliot, tada galbut ir tyčia sukurstyta Klaipėdoj "sukilimas", kad gavus progą ten atsidurt su savo laivais ir "sukilėlius beraminant" ją galutinai paveržt. Taip atrodo, kad su tuom tikslu ir francuzų pasiskubinta Vokietijon su 50,000 armija, kad vokiečiams užgrėbt arseanalus ir paveržt geležinkelių svarbiuosius punktus.

Kas gali iš to išeit?

Nuo seniai jau politikai pranašavo kilsiant naują didelę karę. Labiausia tai pranašavo ir garsiausia apie tai kalbėjo Anglijos priemeru budamas Lloyd George. Dabar francuzams įsiveržus Vokietijon jau pranašaujama, kad karė išsivystys į karę Europos su Azija, ir kad šios karės ugnavietė yra Lietuva su Klaipėda. Išvada tam yra tokia:

Neseniai Lenkija Francuzijai pažadėjo atiduot Lietuvos girias Vilniaus ir Gardino apyrubėse, kad Lietuvos turtu atlyginus bent dalį savo skolų, kuriose Lenkija pas francuzus maudosi. Apart to Francuzija siekia ir prie atsiekimo savo skolų iš Rusijos, kurios dalia Lietuvą ji skaito, ir apie ką ji aiškiai yra išsitarusi Gegužio mėnesyje (1922 m.), kad Latvija, Lietuva ir Estonija turi jai išmokėt dalį Rusijos skolų, kadangi šios valstybės yra Rusijos dalimis. Apart to butų gerai įsilaužus ir į Rusijos turtingąjį kraštą. Tas jau mėginta tuojau po pasaulinės karės sustojimo per Sibyrą, bet po ilgų bandymų tas pasirodė ne atsiekiamu dėl nepatogios komunikacijos, didelio tolumo ir nepakenčiamo klimato. Vėliau imta apžiurėt pabaltiją. Ten visokios "misijos" ir "svečiai" vieni paskui kitus brazdėjo kol viską ištyrė ir apžiurėjo. Tuom patim laiku Klaipėdos klausimas vis vilkinta, ir galiaus pareikalauta už Lietuvos pripažinimą Nemuną internacionalizuot, kad juomi per Klaipėdą sau kelią pasidarius. Ir kada Lietuva tai permatydama davė galutiną ir labai aiškų atsakymą, tuojau francuzų armija atsidurė Vokietijoj, o Klaipėdoj "kilo revoliucija".

Kada Paryžiuje susirinko ambasadorių taryba ir žadėjo išrišt Klaipėdos klausimą, Rusija Litvinovo lupomis pasakė, kad ji ne toleruos francuzų, anglų, belgų ir italų sprendimų Klaipėdos ir jos šiuom ar tuom aprubežiavimą. Toks Rusijos išsireiškimas gali reikšt, kad ji permato planus ir žada eit į karę su vakariniais talkininkais, kuomet šie eis į Rusijos ir Lietuvos girias ir jeigu taip, tai Lietuvai grumotų pavojus, kadangi jai parsieitų Belgijos likimas, nes tada iš vienos pusės veržtųsi rusai, iš kitos lenkai, iš trečios francuzai, anglai, belgai ir gal dar kas. Lietuvai tada liktųsi gintis bendrai su Latvija ir Estonija, bet kad ir taip sujungtos spėkos, jos butų labai nežymios, palyginus su pabaltijos užpuolikais.

Kadangi viena Rusija nedaug ką reikštų prieš vakarinius priešus, tai jai galėtų eit į pagelbą vokiečiai, kad ir su suvargusiomis savo spėkomis. Tą iš anksto permatė francuzai ir todėl pasiskubino įsiveržę užimt jos arseanalus ir apvaldyt geležinkelių svarbius punktus, kad tuomi neleidus jai pasijudint. Dabar Rusijai viena pagelba gali but tik Turkijoj ir pas jos artimas kaimynes. Užtaigi Anglija iš anksto pasiskubino sukelt kivirčius ir dabar ten rengiasi su kariumene daryt trukdymus, kad neprileist turkams susiartint su rusais. Tam tikslui ir Dardaneliai apipainiota visokiomis pretensijomis, kad turkai jais nepasinaudotų perėjimui juodasias jures ir iš ten pasiekt Rusijos portus, kad ten išsodinus sausžemin savo kariumenę. Bet kadangi Anglija dabar silpna dėlei kolionijų neramumų ir naminių reikalų nusilpnėjimo ir namie negali pasitikėt gerove, tai ji gali netesėt savo spėkomis kariaut dviejuose frontuose, su Rusija ir Turkija, ir tada gali rastis reikalas visam amfiteatrui nusikreipt į Balkanus (ten dabar eina slapti kurstymai vienų valstybėlių prieš kitas), iš kur ir gali išsivystyt pranašaujamoji karė Europos su Azija.

Bėdos su klaunais.

Louisianos valstijoje dabar eina teismas, kuriame išklausoma liudijimai prieš slaptąją Ku-Klux Klanų organizaciją. Šitą teismą iššaukė sujudimai prie La-Forche ežero, kurio vilnys prieš kalėdas išmetė lavunus dviejų žmonių, kurie umai buvo dingę tuojaus kaip tik jie pasiskundė policijai gavę klaunų grumojančius laiškus, kuriuose buvo žadama juos nužydyt, jei jie ne išsikraustys iš valstijos. Tais žmonėmis buvo ekskareiviai Watt Daniels ir Thomas Richard. Jų lavonai buvo bjauriai sudarkyti: atkapota jiem rankos, kojos ir kitos dalys, ir viskas pririšta prie kaladų ir ežere palaidota. Ir niekas nebutų juos suradęs, bet slapti žvejai, kurie norėjo pasipelnyt žvejonėj, į ežerą įmetė dinamitą, kad to ekspliozija apsvaigintų žuvis. Dinamitas pataikė eksplioduot toj vietoj, kur buvo įmesta nužudytųjų lavonai, ir tuos ekspliozijai sujudinus, vanduo išmetė viršun.

Policijai nelabai rupinantės, valstijos gubernatorius pasiuntė kariumenę, kuri lavonus priglaudusi, ėmė tyrinėt kas tą baisų darbą atliko. Po ilgų tyrinėjimų atsirado ypata, vadinama Norseworth, kurį kareiviai nužiurėję areštavo. Areštuotas prisipažino esąs klaunų kapitonu. Jis dabar teisme yra liudytoju klaunų darbų ir išduoda nevienų jų slaptybę. Jis jau papasakojo apie atsitikimą žudystos Danielo ir Richardo. Jam pasakojant tas baisybes, teisme buvusieji žmonės, ypač moters, net alpo girdint pasakojimą apie tokius žiaurumus, kurių net sažinės neturintis žmogus bjaurėtųsi.

Kadangi nužudytųjų lavonus laidojant ežere kas ten buvo matęs tamsoje veikiant, tai jau buvo žinoma, kad tam priklauso niekšai apsimaskavę juodomis ličynomis. Žinant, kad klaunai dėvi baltas marškas ir baltus maišus ant galvų, ikišiol buvo manyta, kad žudystą papildė kita kokia gauja. Dabar vienok paaiškėjo, kad klaunai turi dvejas marškas; baltas jie vartoja savo parodose ir procesijose, gi prie terorų jie apsimauja juodais maišais ant galvų, su juodais žiurkštais. Dabar jau jokios abejonės neliko, kad juodai apsimaskavę, kur tik kokį nedorą darbą atliko, buvo tai vis tie patys klaunai.

Apart Nosewortho atsirado dar ir kitas liudininkas, kuriuomi yra 17 metų Edė Hamilton. Ji pasitiko netoli ežero La Forche juodai apsimaskavusius klaunus, einant po nužudymui Danielso ir Richardo ir paskui pradėjo pasakot apie tai, kuomet pasklido gandas apie žudynes. Klaunai tada nakčia atėjo į jos namus juodai apsitaisę, ir nepaisėdami jos motinos prašymų ir protestų, ją paėmę nugabeno į stotį ir privertė išvažiuot į Little Rock, Arkansas valstijon ir iš ten negrįšt. Dabar prasidėjus teismui, ji sugrįžo ir teismui pasisiulė už liudininkę. Ji papasakojo, kad tame buryje, kuris ją deportavo, ji pažino buvus ir daktarą McKoi, buvusį Mer Rouge miestelio majoru, ir kuris dabar yra suimta Baltimore, Md. Iš to pasirodo kad daktaras McKoi priklauso prie klaunų, ir Merylando valdžia jį areštuodama nepadarė klaidą.

Nematomi šešėliai.

Yra sakoma, kad Suvienytose Valstijose slankioja nematomi šešėliai ir ką nors žada ateityje. Tais šešėliais yra tai slaptos agitacijos iš dviejų pusių, kurių nė viena nė antra šaliai nėra pageidaujama. Iš vienos pusės siaubia nepasiganėdinimai dabartinės formos valdžia ir reikalaujama reformų, iš kitos pusės į tuos nepasiganėdinimus žiurima su kerštu ir grumojama. Iš toliau į tai žiurintieji, už vieną ir kitą tų siaubimų kaltina ateivius. Vieni sako, kad ateiviai čia susitelkę skiepija iš savo šalies atsineštas įdėjas, kad nugriovus valdžią, ir jos vieton įsteigus savotišką, kiti mano, kad ir vienų ir kitų nerimavimų priežastimis yra tik ateiviai, ir kad ateivius suvaržius, suvaldžius ar jų atsikračius, viskas nurimtų, išsiblaivytų ir vėl butų gerai.

Antri metai kaip viešumon išėjo slaptai besiorganizuojanti slapta klaunų organizacija, pasistačius sau tikslu 100% amerikonizimo. Daugelis pabugo šios organizacijos ir buvo kilęs trukšmelis, bet atsiradus užtarėjams vėl viskas nurimo, ir nors šalies įstatymais draudžiama slaptos organizacijos, tai ši vienok niekeno nekliudoma organizavosi ir organizuojasi. Pastaraisiais laikais dėl šios organizacijos pietinėse valstijose lankinama pogromų. Valstijų gubernatoriai šaukėsi į federališką valdžią, bet ši patarė elgtis sulyg savo nuožiuros. Dabar Louisianos valstijoj rengiama mobilizacija kovai su slaptais ir nelegališkais klaunais ir jeigu parsieitų paskelbt karę, tai jau butų kibirkštis naminės karės vienoj valstijoj.

Dabar "susivienijusios spaudos asociacijos" korespondentas New Yorke turėjo pasikalbėjimą su "amerikoniško legijono" pulkininku Alvinu Owsley, kuris korespondentui paaiškino, kad jo legijonas yra pasirengęs atlošt rolę Italijos facistų, apvalant šalies idealus ir principus nuo visokių pavojų. Korespondentui paklausus, ar jis mano apie apėmimą valdžios, jis atsakė "taip" ir atkartojo, kad jo legijonas yra prisirengęs užkariaut visą raudonajį elementą, kame tas ne apsireikštų ar vadinamuose sovietuose, ar socializme, anarhizme, aidoblizme, revoliucionizme ar kokiame kitame pavidale. Parsiėjus reikalui, legijonas paimtų viską į savo rankas ir paskelbtų kovą visam negeistinam elementui.

Tas pats pulkininkas Owsley nepasiganėdina ir ateivystės dabartiniu įstatymu nes dabar praktikuojamas įstatymas, sulyg kurio įleidžiama ateivių 3%, pilnai valdžią apvylė, kadangi ateivių atkeliauja kas 24 valandos po 1000 žmonių, o tie užkimšo visus pašalius taip, kad karėje dalyvavę kareiviai per juos negali gaut darbo, dargi tie atėjunai čia atsinešę iš užjurio savo simpatijas, skiepija jas vietiniams gyventojams ir kelia netvarką. Tad jo legijonas reikalauja, kad ateivystė butų aklai uždaryta penkiems metams.

Kas tas legijonas yra, nėra aišku. Bet imant jį iš vienos, ir klaunų organizaciją iš kitos pusės, turime du nematomu šešėlių, grumojančių reformų jieškantiems.

Paveržti turtai.

Rusijos valdžia išdavė atskaitą, kurioje parodoma kiek turto surinkta apiplėšiant bažnyčias. Sulyg atskaitos pasirodo, kad vertė paveržtų bažnyčioms turtų yra daug mažesnė negu ikišiol apie tai spręsta, nes tik už 10 milijonų rublių (auksinių). Abelnai bažnyčioms atimta 1,244 svarai aukso, 804,000 svarų sidabro, 11[illegible] svarų kitokių brangių metalų, 3,199 kartų brilijantų 10,778 karatai kitokių brangių akmenų ir 22,342 karatų perlų. Apart to dar paveržta 715 daiktų, padabintų auksu ir brangiais akmenimis, 2,606 auksinių rublių, 27,215 sidabrinių rublių ir 48 svarai kitokio brangaus metalo pinigų. Visi auksiniai ir sidabriniai daiktai jau sutarpinta ir sulieta į štangas.

Atimamieji bažnyčioms daiktai, kaip buvo aiškinama, buvo skiriama šelpimui badą kenčiančių žmonių Volgos aplinkėse. Sulyg atskaitos pasirodo, kad tam tikslui ikišiol suvartota dar tik du milijonai rublių. Likusi vertė busianti sunaudota tam pačiam tikslui ateinančiais metais.

Ukininkų susivienijimas įteikė valdžiai reikalavimą pakeist ateivystės įstatymą, kuriuomi butų įleidžiama darbininkų iš užrubežių, nes kitaip, dėl tinkamų darbininkų stokos, šaliai grumoja ukininkystės pramonės krizis. Prie šito reikalavimo prisidėjo ir firma Bethlehem Steel Co., kuri skundžiasi, kad negali gaut 5000 darbininkų, kadangi šios šalies darbininkai nenori dirbt.

Vokietijoj išrasta revolveris gesinimui gaisro. Iš revolverio šaujama į gaisrą šuviais tam tikrų hemijų, kurios liepsnose tveria nedegančius, tirštus gazus. Gazai savo sunkumu gula ant liepsnų ir savo tirštumu jas troškina. Pirmutinis bandymas davė geras pasekmes, ir manoma, kad šios rušies revolveriai tuojaus Europoj bus pripažįstamais kaipo geriausias įrankis ugnies užgesinimui.

Prezidentas Harding įteikė kongresui reikalavimą paskirt $6,500,000 pagerinimui kariško laivyno, kad laivus padarius lygiais laivams kitų valstybių, kadangi Suvienytų Valstijų laivynas per pastaruosius metus gana toli atsiliko. Mat S. V. vis laukė nusiginklavimo kitų valstybių, o tos vieton nusiginkluot, laivus aprupino naujais pagerinimais.

Pirmu kartu po karei į Angliją atlėkė vokiškas orlaivis Zepelino tipo ir atvežė tris pasažierus. Orlaivis nustebino anglus, kada pasirodė, kad jis yra varomas motoro tik 185 arklių jiega, kuomet toks pat orlaivis angliško išdirbimo, reikalauja motoro jiegos 400 arklių.

Kad rusų valdžiai butų geriau pažįstami Maskvos ir Petrogrado gyventojai ir jų pažvalgos, sumanyta tarpe jų palaikyt savo žvalgus. Tam tikslui įsteigta vakarinės mokyklos namų sargams, kurie mokinama žvalgybos, kad jie gerai patirtų apartamentuose gyvenančius randauninkus ir apie juos viską raportuotų valdininkams.

Chicagoj policija pradėjo vartot "Teletipą". Tai yra neseniai išrasta rašymui mašina su tam tikrais aparatais, kurie veikia vienkart su pačia mašina. Kuomet generališkame kardone operatorius su "Teletipu" rašo stotims paliepimus, stotyse aparatai tuos pačius žodžius automatikai kapijuoja be žmogaus pagelbos.

Lietuvos pačto direkcija apreiškė užrubežių pačtų departamentams, kad dėlei kariško stovio tarp Lietuvos ir Lenkijos, Lietuvos pačtas ne priima jokių siuntinių nė į, nė Lenkijos ir todėl per Lietuvą niekas neprivalo siuntinius Lenkijon siust, nėgi priimt siunčiamas iš Lenkijos į Lietuvą.

Vatikanas vieton popiežiaus atstovo Washingtone Jono Bonzano, kuris gavo kardinolo skrybėlę, atsiunčia Famusoni Biondi "tikėjimo propagandos" brolijos narį.

PO MEDŽIU

Malonus broliai ir sesers! Jau ko, ko, bet sniego šiuom tarpu tai netruksta, ir vargiai kas gali skųstis, kad jo ne užtenka. Gamta jo tikrai šią žiemą nesigaili, ir verčią ant žemės jo tiek, kiek tik pajiegia. O žmonės vėl su juomi elgiasi kaip tik išmano. Mindžioja, trempia, žarsto, lyg kokį nekenčiamiausį ir nereikalingiausį daiktą. Kartais net ir juokas matant, kaip maži ir dideli buriai išėję su spatais jį nuo šalitakių kasa ir verčia į pašalius, ir kada šalitakiai jau nukasta, tada gatvekarių geležinkelio mašina eidama ir šluodama kelią, tą patį sniegą vėl verčia ant šalitakių, ir vėl žmonės išėję kasa ir meta į pašalius, o už valandos ta pati mašina atėjus jį vėl suverčia ant šalitakių. Ir taip žmonės lyg žaislu su su tuomi sniegu žaidžia, ir lyg nekenčiamiausį daiktą į visas puses žarsto, mėto, mindžioja, ir nieku iš jo sau nepasinaudoja.

Bet ne su vienu sniegu žmonės taip žaidžia. Yra žmonių, kurie panašiai pasielgia ir su bile kokiu, kad ir labai naudingu daiktu, kurį turėtų kuolabiau saugot ir kuosaugiausia užlaikyt. Imkime knygą, kurią ne gamta ant žemės nukrečia, bet išmintingi žmonės parupina, dėdami daug sunkaus darbo, kad joje surašius svarbias ir brangintinas žinias, kad jomis supažindint žmones su tokiais dalykais, kurių daugybė nepažįsta ir nesupranta, o tas pažinimas ir supratimas yra žmonėms taip reikalingas kaip ir maistas ar gėrimas palaikymui gyvybės. O vienok yra tokių žmonių, kurie neturėdami supratimo apie tokios knygos vertę ir joje surašytų žinių svarbą, ją laiko vietoje to nekenčiamo sniego, ir ją mėto ir trempia kaipo nenaudingą daiktą. Toki žmonės nepajiegia suprast kas knygoje yra parašyta ir kaip rupestingai ji apdirbama tam, kad žmonės ją skaitytų, iš jos semtų sau dvasišką pena ir įgytų apšvietą. Pas tokius žmones męs tankiai matome knygas besivalkiojant ant grindų, vaikus jomis bežaidžiant. Nekartą patėmisime ir tokius atsitikimus, kad net pasiskolinę toki žmonės nuo ko nors kito knygą, kuria jie šiek tiek kartą žingeidavo, nesistengia švariai užlaikyt kaipo svetimą daiktą, ir jos savininkui ją gražina su ištaukuotais lakštais, apdraskytais apdarais, išplėšytais ir išbadytais paveikslais. Ir toki žmonės dar gražindami sudarkytą knygą, turi tiek vaikiškos drasos pasiteisint, kad moteris, ar vaikai, nematant knygą taip sudarkė....

Malonus broliai ir sesers, toks knygos niekinimas yra dideliu prasikaltimu. Knyga nėra tam, kad ją kas taukuotų, draskytų, ant grindų mėtytų ar vaikus jomis bovytų. Jos yra tam, kad žmonės jomis savo protus šviestų ir lavintų. Jos yra tam, kad žmonės jas skaitytų ir perskaitytas žinias skiepytų savo smegenyse taip, kad perskaitytos žinios pasiliktų atmintyje. Tik tokiu budu, tokiu knygų naudojimu ir iš jų žinių sėmimu žmonės išsitobulino; apsišvietė ir tik tokiu budu mokslas tarp žmonių prigijo.

Rods, nevisos knygs yra didelės vertės ir ne visos vienodą vertę pas visus gali turėt. Yra jų daug tokių, kurios savyje užveria eilių eiles įvairių kvailybių. Yra nemažai tokių, kurios vieton apšvietos, vieton žmonių, arba skaitytojų supažindinimo su žingeidžiais dalykais, skelbia tik išmislus, neturinčius vertės ir nieko lemto skaitytojui neduodančius, ir tokių, kurios tik kerštą ir neapykantą tarp žmonių sėja. Vienok ir tokios dar ne užsipelno mėtymo, draskymo ar taukavimo. Reikia pirmiausia persitikrint apie jos vertę, ir jei skaitytojui ji pasirodo netinkančia, jį ne užinteresuojančia ir joje skelbiami dalykai skaitytoją ne apeina, tai reikia tokią knygą gražint jos savininkui, arba sunaikint, jei ji pačiam jos savininkui pasirodo neturinčia vertės. Tas yra reikalinga todėl, kad užbėgus kelią papročiui knygų niekinimo. Knygą niekinant, ją į niekus verčiant, viena, kad ir suaugusieji prie to pripranta, ir priaugantieji iš mažens tuomi persiima ir praktikuoja tai ką jie prisižiuri nuo tų, iš kurių jie mokinasi gyvent, imdami iš jų pavyzdžius. O toki įpratimai, ypač iš mažens, yra žmonijos gyvenimui tiesiok pragaištingi, nes jaunuoliai, iš savo jaunystės prie to pripratę, jie paskui viską laiko daiktu menkos vertės: ir uždarbį, ir maistą, ir drabužį, ir namus ir galiaus net pačius žmones.

Tokių papročių šiadien pas žmones netruksta, ir ačiu jiems, šiadien daugelis žmonių gyvena taip kaip laukuose augę. Męs šiadien beveik kur tik eisime, visur pamatysime stoką žmonėms išauklėjimo, ypač jaunuolių tarpe. Rods, negalima sakyt, kad šiadieninis jaunimas yra niekam nevertas. Ne! Yra labai gražiai išaugusio, ar tai tėvų gražiai išmokintų, ar svetimų pavyzdžiais jie vaduodamiesi taip išaugo. Bet didesnė dalis jaunuolių yra ne apsakomai grubijoniška. Męs ne vienoj vietoj matome ir girdimę, kaip vienos ar kitos lyties jaunuoliai net senus žmones vadina vardais, ir tai netinkančiais. Pamanykite, malonus broliai ir sesers, kaip yra bjauru, kada vaikas ar mergaitė kokių penkių metų, seną jau žmogų, o nekartą net ir pačius tėvus tik vardu vadina! Kodėl? Todėl kad juos iš mažens niekas nemokino mandagumo, nemokino paguodos kitų ir tuomi užsipelnyt sau paguodą nuo kitų. Toki žmonės mėtė, draskė ir taukavo knygas, nė nesuprato kaip svarbus daiktas knyga yra, jie ją skaitė tik kruva popieros ir daugiau nieko. Jie pripratę taip elgtis su knygomis menkos vertės pasakų, taip elgėsi ir su mokslo knyga, kurią kiekvienas apšviestas žmogus brangina, galiaus taip elgėsi su žmonėmis, ir į tai prisižiurėję priauganti jaunuoliai, savo gyvenimą veda dar palaidžiau ir ne tvarkingiau. Ir pasidėkavojant tam viskam, žmonių gyvenimas kaskart darosi vis palaidesnis, vis nepakenčiamesnis, kadangi pas žmones vis labiau išsiauklėja didesnis užsispyrimas ir kas tik nesiduoda pasiekt, kad ir prie mažiausios progos tuojaus keršijama kuom tik galint: žodžiu, darbu, mintimis ir viskuom kuom tik galima.

Todėl malonus broliai ir sesers, yra reikalinga butinai taisyt patį gyvenimą. Pas kitus jį pataisyt męs negalime, nes neturime galės, užtai taisykime jį pas save, kad savo gerais darbais, mandagumu, tvarkingumu, gerais ir tinkamais apsiėjimais ir pasielgimais, davus pavyzdžius kitiems, kad savo pavyzdžiais kitus patraukt prie savęs, kad pas kitus įgyt simpatiją ir paguodą. O kad tai atsiekt, yra reikalinga butinai skaityt kuodaugiausia laikraščius ir knygas, o prie to pripratus, skaitymus pamylėjus, pasitaisys ir kiti budai, kurie vėliaus savimp patrauks ir kitus.

Žmogus.

LIETUVIAI AMERIKOJ

BROOKLYN, N. Y.

Pradžia darbo Brooklyne. Lietuvos našaličiams $525.00 vienu kartu!

Lietuvių Moterių Globos Komiteto įgaliotinės D. Šleževičienė ir V. Vencienė pradėjo darbą nuo New Yorko ir Brooklyno. Vakarienėje, kuri buvo 7 d. Sausio Astor Viešbutyje New Yorke, dr. A. Baceviče sumanė parinkt burelį, kuris tuojaus prisidėtų su auka L.M.G. K-to darbo Amerikoje pradžiai. Čia pat surirašė burys žmonių, prisižadėjusių aukaut kas $50.00, kas $100. ir daugiau.

9 d. Sausio vietos Lietuvių Moterių Globos Komiteto narių (žinomo vardu Lietuvos Našlaičių Šelpimo Komitetas) susirinkime pas dr. Jievą Valukienę Brooklyne, augščiau padarytas pasižadėjimas pradėta ir pildyt. Čia pat užsimokėjo sekančiai:

P. Bacevičienė ir dr. A. Baceviče, $100.00, p. Valukienė ir dr. J. Valukas $100. Viktorija Valiukiutė (2 m. amžiaus) $25.00, p. M. Misevičienė ir dr. J. Miseviče $50.00. Viso $275.00.

Tarpe pasižadėjusių paremt L. M. G. K-to darbą stambesnėmis aukomis yra sekanti tautiečiai: V. Jankauskas, P. Vilmontas, J. Garšva, M. W. Bush, V. K. Račkauskas, J. Ambraziejus ir visa eilė brooklyniečių.

Prie tų $275.00, kurie buvo sumokėti 9 d. Sausio, prisidėjo dar $41.25, sudėti laike vakarienės pas Bush'us, Brooklyne (Woodhaven'e). Vakarienėje svečias iš Bostono, g. kompozitorius M. Petrauskas įnešė, kad kiekvienas, kas pratars anglišką žodį, turi mokėt baudos 25c. už kiekvieną žodį. Visi svečiai labai gyvai parėmė tą sumanymą, ir prie didelio gyvumo ir juokų sumetė $41.25. Tokiu budu į vieną vakarą susidarė našlaičiams $316.25.

Brookliniečių ir New Yorkiečių parama.

9 d. Sausio pas J. Valukienę buvo susirinkimas, kuriame dalyvavo: ponios D. Šleževičienė, V. Vencienė, Bacevičienė, Misevičienė, Mikolainienė, Širvydienė, P. Jurgeliutė ir ponai J. O. Širvydas, Dr. J. Valukas ir V. K. Račkauskas. Tame susirinkime buvo apsvarstyti planai veikimui, kad L.B. G. K-to atstovių darbas Amerikoje vyktų pasekmingai.

Po apsvarstymo priimta sekanti nutarimai:

1. — Surengt Brooklyne viešas prakalbas kaip tik bus galima gaut salė.

2. — Surengt taip vadinamą "naminę vakarienę". Tuo reikalu pasirupins Valukienė ir Širvydienė.

3.—Surengt koncertą, kai tik bus galima. Kreiptis į V. Jankauską, kurs jau yra pažadėjęs plačią šiuo reikalu paramą.

4.—Lietuvių Moterių Globos Kometeto ir Vilniaus našlaičių naudai rengt Amerikoje Našlaičių Dieną, 7 d. Gegužio, kaip kad Lietuvoje tą diena yra paskirta išimtinai Lietuvių Moterių Globos Komitetui.

5.—Vietoje Lietuvių Moterių Globos Komiteto Skyrius pasižada plėst savo veikimą; kiekviena narė apsiima prirašyt šį mėnesį po 3 naujus narius ir nares.

6.—Narių mokesnis paskirstoma šitaip: paprastas narys moka metams—$1.00; narys labdarys vienlaik moka — $25.00; garbės narys—$50.00; amžinas narys — —100.00.

7.—Nutarta laikyt susirinkimus kas mėnuo, kas kartas pas kitą Komiteto narę.

Iš pranešimo, kurį padarė L. M. O. Komiteto atstovės paaiškėjo, kad jos steigs tokius Komiteto skyrius visuose Amerikos miestuose. Paskui tie skyriai rinks savo centrą Amerikoje. Tai bus lyg ir autonomišką L.M.G. Komiteto šaka Amerikoje.

L.M.G. Komiteto sąskaita yra Baltic States Banke, — ten prašoma siųst visas aukas, skiriamas Lietuvių Moterių Globos Komiteto užlaikomiems našlaičiams.

Dar $147.00 našlaičiams.

10 d. Sausio, kontraktorių susirinkime, Brooklyne, Lietuvos našlaičiams sudėta dar aukų, butent:

Andrius Kairiukštis $30, O. Moteka $25, Pranas Žydelis $25, J. Augunas $25, Jonas Šimaitis $10, Pranas Šimaitis $10, Vladas Petrulis $5, Balt. Bubnelis $5, Pranas Šalaviejus $5, X $5, J. Morkus $2. Viso $147.00.

Rep.

BALTIMORE, MD.

Iš siuvėjų judėjimo.

Siuvėjai nuo pat apsikrikštinimo "Amalgameitais" pradėjo verkt kaip kudikis po užgimimo išvydęs "ašarų pakalnę." Ir kiek ilgiau męs gyvename, tiek pritiriame daugiau, kad mus kitataučiai, žydeliai, bando arčiau ir arčiau prisitraukt prie jungo. Mat jie patys "biznius varo", patys į uniją darbininkus organizuoja. Jų fabrikai, jų organizatoriai, jų tautiška ir unija. Čia paminėsiu keliatą apsireiškimų, iš kurių bus lengva suprast visos įtrigos iš jų veikimo.

Pereitais metais amalgameitų unijos viršininkai padarė "praisus" su firma "Philips" už drabužių siuvimą, taip, kad kontraktoriams nebuvo galima pasiprašyt nė 5 centų uždengimui nekurių išlaidų. Sako, męs jums duodame unijos "praisus." Gi į tai žiurėdami organizatoriai manė, kad tuomi darbininkams nepadaryta jokios skriaudos, kitaip sakant, manė, kad kontraktoriams užrišta burnos taip, kad tie negalėtų prašyt daugiau pinigų už drabužių siuvimą, ypatingai už darbo pridėčkus. Ir kuomet tai įvyko, kad kontraktoriai negavo iš firmų damokėt už pridėčkus, tai reikia žinot, kad jie ne visiems savo darbininkams už juos ir apmokėjo, ir tokiu budu iš kostumerių gauti pinigei likosi firmų kišeniujuje, nors. tų pinigų dalis galėjo tekt ir darbininkams. Išrodo, kad ši unija leidžia savo organizatoriams atstovaut darbininkų reikalus be tam tikros komisijos, unijos paskirtų vyrų. Tas reiškia, kad firma tokius pavienius žmones gali papirkt kada nori, ir jei tik nori.

Toliaus, organizatoriai nors ir nesupranta pilnoj žodžio prasmėj, kokio atlyginimo vertas darbas, ir kiek turi užtekt už to ar ano drabužio pasiuvimą. Man rodosi, kad tas turėtų but leista apsvarstyt ir apspręst tiems žmonėms, kurie tą darbą dirba ir žino kiek darbas yra vertas, kad atlyginus už jį. O kuomet taip nedaroma, tai geresnieji darbininkai traukiasi iš unijos ir eina į kooperatyviškas siuvyklas ir ten dirba kaip jiems patinka, ir tuomi neretai pakenkia likusiems ne pilniems darbininkams.

Organizatoriai to nemato. O kodėl jie to nemato tai aišku, kad savo tautą nuskriaust nevalia. Ir to dar negana, nes žydeliai nors niekad neturėjo gerą širdį į vargšus ir jų sušelpimą, bet paėmus jiems ant Rusijos žmonių viršų, pradeda unijos narius verst prie pirkimo šėrų įsteigimui Rusijoj fabrikų, kas butų priešingu šios šalies konstitucijai.

Turiu dar pasakyt, kad ne tikęs sumanymas yra ir užkėlimas 50 centų mėnesinės mokesties nariams, kuomet šiadien yra mokama vienas doliaris. Mokėtų žmonės ir du doliarius, jei tie pinigai butų unijos ižde. Bet ne. Jų buvo mažai bitinams ir bus, o kuomet ištiks straikas, tai ant dirbančiųjų užkraus asesmentus ir tie turės sumokėt.

Darbininkai turėtų biskį daugiau domos atkreipt į tokius ir tiems panašius žingsnius ir taip lengvai nepasiduot savę apgaut. Mums dirbyklose mažina algas, o organizatoriams algos stovi ant vietos, todėl jie mums ne atjaučia. Męs turime stot vienas už visus ir visi už vieną, ir kuomet taip darysime, tai vieno skriauda bus jaučiama visiems.

Ant. Kurelaitis.

EDWARDSVILLE - KINGSTON, PA.

Visko po biskį.

Lietuvių šioj kolionijoj gyvena pusėtinas burelis, bet gero sutikimo tarpe jų nėra. Yra net mėgstančių pravardžiuotis ir tik save augštint, bet kaip pritarimo iš kitų ne gauna, tai ir vėl apsistoja šukavę.

Anglių kasyklose darbai eina gerai, bet iš kitur atvykusiam darbą gaut yra sunku. Po straikų naujų darbininkų laibai mažai priėmė, nes senų yra užtektinai. Uždarbiai neblogiausi.

Lietuviai draugiškiems reikalams sueigai vietos neturi, apart P. Burbos svetainės ir bažnytinės. Matoma buvo didelis apsileidimas ir už tai verta lietuviams papeikimas, kad ikišiol ne įsitaisyta savo namus. Bažnytinė salė jau nemažai apnešiota ir tik pastaruoju laiku pradėta rupintis jos pataisymu, ir dabar jau baigiama aptaisyt. Kadangi parapijos komitetui truksta lygsvaros, tai parsiėjo rinkt speciališką komisiją. Reikėjo daug vaikščiot, kalbėt ir mitinguot, kol prieita prie galutino kontrakto užbaigimo.

Lygiai keli kontraktoriai buvo padavę išlygas ir sutikta už $1,600, kiti norėjo apie $2,000. Nors tuli parapijos valdybos nariai piršo pirmąjį, bet kaip reikėjo pasirašyt ant kontrakto, tai nesirašė, ir pasirašyt turėjo speciališkai išrinktoji komisija. Tas visgi ne taip keistai išrodytų, jei ir parapijos komitetas butų pasirašęs. Bet vis gudrybės! Jeigu darbas bus gerai atliktas, tai galėsim sakyt, kad męs tai padarėme, o jei ne, tai komisiją bus kalta. O čia artinasi ir parapijos metinis rėksmas, tai taipgi reikia žiurėt, kad butų "košer". Dabar yra visaip kalbama. Vieni sako kad darbas ne atsakantis, kiti tvirtina, kad medis (lumber) yra neišsistovėjęs (perjaunas), ir nors dabar darbas butų geriausia atliktas, tai vasarai atėjus lentukės sudžius ir pasidarys dideli plyšiai. Kiti vėl sako, kad viskas bus gerai. Ir dabar atspėk tu žmogus, keno čia teisybė! Gal kuomet pati vasara ateis, tai tada ir patys parapijonai galės geriausia persitikrint. Bet reikia abejot; gali tada jau but pervėlu....

Kontraktorius pabaigęs kontraktą, dabar dirba nuo dienų. Nesvarbu yra kiek parapijai brangiau kainuos apart kontrakto, bet svarba tame, kodėl viena darbo dalis pavesta ant kontrakto, o kita dalis nuo dienų? Nejaugi parapijos valdyba nesupranta kontrakto svarbos?

Parapijonas.

HARTFORD, CONN.

Draugijų veikimas.

Iš šios kolionijos lietuvių veikimo laikraščiuose žinių matosi taip mažai, kad rodosi, jog čia nieko ir nėra. Bet rodosi man, kad hartfordiečiai visgi juda.

Naujų metų dieną susirinkus pas Baltulionį burelиui lietuvių, po trumpų pasikalbėjimų įsteigta naują pašelpinė draugija, po vardu Lietuvos Didžio Kunigaikščio Vytauto. Valdybon šios draugijos išrinkta: P. Labanauskas pirm., J. Baltulionis ir J. Veiverys sekretoriais, iždininku J. Betrukevičia, tvarkdariu A. Žikas. Kitas susirinkimas bus paskelbtas vėliau.

Lapkričio 29 dieną (per. met.) ALUNP. kliubas turėjo balių. Nors publikos atsilankė nedaugiausia, nes kliubo priešai buvo surengę kitus vakarus, bet balius pavyko, nes gryno pelno liko $113. Kliubas turi narių suvirš 200 ir visi veiklus vyrai. Lai gyvuoja!

Sausio 7 dieną SLA. 124 kp. turėjo prakalbas. Kalbėjo "Tėvynės" redaktorius Vitaitis. Kalbėjo gana gerai ir aiškiai, nupiešė SLA. naudingumą. Taipgi kalbėjo apie Lietuvos stovį, apie

APIE ĮVAIRIUS DAIKTUS

NEGALIMI IŠTYRIMAI.

Męs, žmonės, gyvenanti ant žemės, dar labai mažai apie žemę žinome, netik apie patį jos vidurį, bet ir paviršius žemės dar žmogaus neištirtas. Dar neseniai pasišventėliai nukeliavo prie žiaurinio žemgalio ir neseniai žmogus atsilankė prie pietinio žemgalio. Per trumpą savo tę buvimą iš priežasties didžiausių šalčių ir patirt ką mažai galėjo. Niekas dar neužlipo ant augščiausių kalnų. Jurės oro, kurios apdengę žemę apie šimtu pėdų augščio aplinkui, dar nėra žmogaus ištirta. Nors žmogus dabar kaip paukštis gali lakstyt, bet niekas nė vienos dešimtdalies dar neiškilo į augštį, kad ištirt gerai orą; gal niekas ir niekad neiškils taip augštai, kad pasiekt patį viršų oro, gulinčio ant žemės. Taipgi niekas ir niekad nenueis į vidurius žemės, kad ištirt jos vidurius. Žmogus, kuris mėgintų į žemės vidurius nusikast, sutirpt ir pavirstų į gazus pirmiau negu pasiektų jos vidurius. Žemę ir uolas mes matome ir patirt galime, kurias amžių amžiai atšaldė ir parodė musų gyvasčiai prieinamas. Uolos, granitais vadinamos, yra ugnies sutvertos ir per žemės paviršių išstumtos augštin. Čia męs gyvename ir viską galime tyrinėt, mokintis daug apie galybę tvėrėjo, bet niekur nuo šios žemės negalime nukeliaut; čia turime gaut ir baigt savo gyvybę. Musų žemės paviršius budamas labai plonas, išdavė stebuklus su savo paviršium ir gyvybe ant jo esančia. Apie keturias dešimtis mylių musų žemės paviršiaus storis, palyginus su aštuoniais tukstančiais mylių storumo musų žemės, galima sakyt, kad labai plona pluta, ant kurios męs gyvename, prilyginus prie apelsino (orandžio) žievės, žemės pluta nesulyginamai plonesnė. Angliakasiai imdami anglį iš žemės vidurio, nusileido tukstančius pėdų į žemės plutą, sutiko nepakenčiamą šilumą ir negalimą budą pristatyt tiek oro, kiek reikalauja žmogaus gyvasties palaikymas. Nusikasimas į kasyklų vidurius duoda mums progą tik anglių eiles pasiekt, bet tas toli gražu nuo patyrimo gilumos žemės plutos. Tas mums parodo ant kiek žmogus yra silpnas savo kunu ir savo protu ką nors padaryt tokiuose dideliuose dalykuose kaip žemės ištyrimas. Ypatingai musų kunas, nors gana stebuklinga mašinerija, bet kaip silpnas yra ir kaip aprubežiuotas atlikime kokių nors sunkenybių. Prie tam yra ir labai trumpas laikas gyvenimo tuojaus pradeda sent ir turi apleist nors ir svarbiausius savo prisirišimus.

Musų protas visgi yra galingesnis už musų kuną. Sėdėdami ir duodami savo kunui pilną atsilsį, savo protu męs galim nuskrist ant toliausios nuo žemės žvaigždės ir milijonus mylių už toliausios žvaigždės. Žmonės žinojo maždaug viską, kas yra ant šiaurinio ar pietinio žemgalio, pirmiau negu žmogus ten atsilankė. Sužinojo galybę savo protavimo. Žmogus sužinojo didumą žemės plutos ir mokinosi išmieruot jos senumą. Žmogaus proto galybė gali pasakyt didumą kalno Everest, nors jokis žmogus niekad ant to kalno nesugėbė užeit. Žmogaus protas turi ne išmieruojamą galybę. Kiekvieną dieną žmonių mintys mokina ko nors naujo, nors kartais musų akys pailsta ir kunas netaip smagiai jaučiasi, bet mintis visada nenuilstančiai dirba. Taigi nors musų kunas yra silpnas ir taip mažai męs žinome apie musų žemę ir ant jos esančius stebuklus, bet pasidėkavojant galybei musų protavimo, galime tikėtis, kad remdamiesi protavimu męs dar daug dasižinosime ant šios žemės ir padarysime ją daug patogesne musų gyvenimui. Musų kunas silpnas, greitai pasensta ir nuo paviršiaus žemės išnyksta, vienok musų protavimas nors ir darydamas daug klaidų, nesunyksta. Gema nauji žmonės, paima musų palikta protavimą ir varo jį toliaus jiems nereikia pradėt nuo bradžios viską, bet imt musų ištirtus ir patobulintus dalykus ir veikt toliau.

Taip pav. Strutt atrado radiumą daugelyje vietų žemėje, bet jis naudojosi atradimu ir susipažinimu su radium nuo garsaus Currie francuzo, kuris su savo žmona surado patį radiumą. Ir galutinai visos garbės sau negalėjo pasisavint, nes francuzas vardu M. Becquerel surado apie radiumą šį tą nuo pirmiau tyrinėjusių žmonių. Norint dabar tikrai dažinot kas ką moksle atrado, prisieina tyrinėt daug genčių, per amžių amžius gyvenusių pirmiau mųs, kad surast kas kam pradžią davė. Prie visokių išradimų dabar vis reikia dadėt spaudą, kas išrado ją ir davė progą žmonėms per spaudą papalikt savo galybę protavimo ateinančiom gentkartėms. Žemesniųjų gyvulių visoki protavimai nueina per nieką dėlto, kad jie neturi nieko palikt savo gentkartėms, kaip kad protingas žmogus. Męs skolingi musų mirusiems bočiams už musų dabartinį protavimo laipsnį. Nieko męs negalime sau pasisavint, viskas palikta musų praėjusių genčių, męs progresuojame jų palikimą.

Žemės sudėtis.

Toliaus męs kalbėsime iš ko žemė susideda. Pirmiausia imant abelnai męs atrandame, kad žemė susideda iš trijų dalykų, tai yra kietos medegos, skystos medegos ir gazų. Daugelis iš mųs sakys, kad oras nėra medega vadinama gazų medega, be kurios nė musų kunas negalėtų gyvuot, nė daugelis kitų dalykų pasaulyje. Oras galima paverst ir į matomą medegą, galima sušaldyt į šmotą ledo ir galima taip sušaldyt, kad pavirstų į skystimą. Dėlto oras yra medega taip kaip ir kitos medegos, turi didelią svarbą nors męs jo ir nematome. Kartais matoma medegą galima paverst į nematomą, kaip tai: męs matome žvakę degant, bet kada žvakė sudega, męs jos daugiau nematome ir manome, kad jau žvakės nėra. Vienok apsirinkame, nes žvakė yra, tik permainyta jos esybė iš matomos medegos į nematomą gazų medegą. Tą padarė ugnis. Jeigu męs galėtume išskirstyt tą žvakę atgal, surinkt iš jos gazo medegos, ištiesu męs gautume tokio pat didumo žvakę. Taigi abelnai musų žemė yra sudėta iš trijų dalykų: kietos medegos, skystos medegos ir iš gazų medegos, tai yra, medegos, kurios męs nematome ir sučiuopt negalime. Kieta medega taippat galima paverst į gazus su kaitinimo pagelba. Auksą galima paverst į gazus, taippat galima ir su sidabru padaryt, bet aukso negalima paverst į sidabrą, o sidabro į auksą. Kitaip išeina su deimantu, su paišelio grafitu ir su angliu. Deimantą męs galime sudegint ir paverst į grafito juodą medegą, tą galim sudegint ir paverst į paišelį. Šita medega daug skiriasi nuo aukso ir sidabro. Anglį taippat galima paverst į medegą, kurią deda į paišelį. Deimantas, anglis ir grafitas, nors jų išžiura skirtinga, bet tai yra vienokia medega, vadinama anglių karbonu. Pasaulyje yra daugybė dalykų, kurie nors iš pažiuros atrodo kitaip, vienok turi savyje giminystę—paeina iš tos pačios šaknies, tik besimainymas juos pavertęs į skirtingas išžiuras. Kaip minėtas karbonas turi paišelyje vieną išžiurą anglio dulkės, kita yra deimante, kuris yra labai skirtingas ir permatomas krištolas, vienok yra karbono giminės.

Žmonės tyrinėtojai per daugelį metų tyrinėdami žemės sudėjimą veik užbaigė tą dalyką, ištirdami viską kas žemėje randasi. Su pagelba hemijos mokslinčiai išdalina kiekvieną medegą į išdalinamas dalis, dasižino į kokius toliaus nesidalinamus elementus medega dalinasi. Hemikai mėgindami išdalint auksą atranda, kad jame nieko nėra; jis nesidalina į jokias kitokias medegas, tik stovi neskirstomas auksas. Kadangi auksas pasilieka tik auksu, daugiau jame jokių medegų nėra, tada jis liekasi atskiras elementas, žemės dalis.

Nemuno Sunus.

---

registraciją, ir sakė, kad reiktų registruotis, jei mokestis butų pigesnė ir tam panašiai.

Sausio 10 d. atsilankė Račiunas su krutančiais paveikslais, kuriam vakarą surengė SLA. 124 kp. Hartfordiečiams paveiksluose parodyta keliatas Lietuvos miestų, bažnytkaimių, kaimų, ir šiaip visko, o Račiunienė dailiai padainavo įvairių lietuviškų dainų. Publikos buvo pilna salė ir vakaras visiems patiko.

Šis ir tas.

Darbai Hartforde eina gerai, o geriausia tai Underwood Royal Rubber Works fabrike. Kituose darbai irgi eina neblogai.

Lietuviai čia gyvena gražiai. Rengia pasilinksminimų ir šiaip įvairius vakarus. Dabar SLA. 224 kp. 27 d. Sausio rengia didelį balių, kuris atsibus Old Fellows Temple salėje, prie Main gatvės. Butų gerai, kad visi lietuviai šiame vakare dalyvautų.

L. Gabrys.

PERSŲ FANATIZMAS.

Nors tolimieji rytai ir skaitosi lopšiu žmonių civilizacijos, tai vienok ten viešpatauja toks fanatizmas, kuriam arčiau prisižiurėjus, šiurpuliai pereina. Indijose yra tokių fanatikų, kurie per metus stovi po medžiu, ant vienos kojos, prisilaikant medžio šakos, ir mintant tik tuom, ką jo burnon įdeda praeinanti pelgrimai. Kiti skiepina sau po oda augalų sėklas, kad tos savo diegais papuoštų jų kuną. Tokių pat fanatikų netruksta ir Persijoj.

Indijų ir Persijos fanatikai duodasi paskirstyt į dvi rušis; vieni, papuolę į misticizmo beprotystę užmiršta apie viską, kiti savo pamaldas išnaudoja gaudymui pinigo.

Persijoj, apvaikščiojant naujų metų šventę, valkiojasi pusnuogiai žmonės, prisikalinėję į savo kunus vinių ir prisismaigę štilietų visiems matant save plakdami retežiais, prikaišiotais dygliais. Tuomi jie stengiasi sujudint praeivių pasigailėjimą, atmenant nuliudimo šventę, kaipo atmintį Alidų pogramo, kurie skaitoma Mahometo pasekėjais. Toki fanatikai, retai žingsniuodami, barškina retežiais, verksmingai šaukdami sunitų iššudytus Mahometo ainius—Hassan! Hussein!

Apsistoję jie kur nors prieš burelį į juos žiurinčių, kalba pro verksmus: "Yra Dievas, ir jo pranašas Mahometas! Klausykit ką Dievas apreiškė per jo lupas. Žmogaus didumas tai mokslas apsigynimui nuo priešų. Žmogui yra keturi daiktai pavojingi: draugavimasis su piktais draugais, paveldėjimas turtų ir moterims paguoda. Laimės yra trįs dalykai: saugumas namie, su sultonu, draugavimasis užtektinumas ir drąsa. Visi vargai yra pergalimi: tylėjimo štilietu, pasnyko kardu, jautrumu ir vienatve." Ir daug panašių nesuomonių jie atkartoja. Žiurovai juos apdovanoja pinigais, kurių jie prisirinkę, dėkavodami Dievui ir Mahometui, eina į karčiamas ir ten geria vyną ir ruko opiumą.

MIRTIES KLONIS JAVOJ.

Java saloj užgesęs krateras yra žinomas kaipo "mirties klonis". Jis pilnas anglinių gazų, kurie veržiasi iš žemės per jo krantų plyšius. Gazai yra nematomi, ir kvėpavimui pavojingi. Kiekvienas, kuris perarti prisiartina prie šio kratero, tuojaus trokšta. Jo aplinkėse žemė yra pridengta kaulais įvairių gyvunų ir žmonių, kurie ten žuvo.

M. Stakėnas.

LIETUVOS GEOGRAFIJA.

(Pasiskaitymas jauniems amerikonams)

Ką reiškia geografija?

Žodis geografija paeina iš senovės graikų kalbos, susideda iš 2-jų žodžių ge ir grapho. Graikiškai žemė vadinasi ge, o grapho lietuviškai reiškia aprašymą. Dėltogi geografija ir yra žemės paviršiaus aprašymas. Trumpai sakant, geografija yra mokslas, kuris aiškina žemės paviršių kaip ir kas kur randasi, koki žmonės ar tautos ir valstybės gyvena toje apielinkėj, koki gamtos ar tehnikos turtai randasi toje apielinkėje, žemės paviršiuje ir koki gyvunai. Tokiu budu matome, kad geografija yra svarbus mokslas. Mat ji žmogui duoda supratimą apie gamtiškus, tehniškus ir medegiškus dalykus, koki kalnai, upės, girios, kasyklos, ežerai, miestai, išdirbystės ir prekybos šaltiniai randasi toje apielinkėje ant žemės paviršiaus. Žmogus savo gyventuvės apielinkėje daug mato savo akimis ant žemės paviršiaus gamtiškų ir tehniškų turtų ir dalykų, bet jų vertę nepermato užtai, kad nepažįsta geografijos. Kad tokius dalykus aiškiai permatyt ir suprast, butinai reikia mokintis geografijos. Užtaigi pareiga yra kiekvieno žmogaus pažint geografiją. Butinai žmogui reikia pažint savo šalies ar valstybės geografiją. Lietuviai labai mažai pažįsta savo valstybės geografiją. Dėlei šio dalyko męs čia, musų skaitytojams trumpai šį tą pabrėšime iš Lietuvos geografijos.

Lietuvos rubežiai.

Lietuvos rubežiai su Rusija, sulyg sovietų Rusijos ir Lietuvos taikos sutarties sako: Rusijos ir Lietuvos rubežiai prasideda iš Dauguvos upės ties Šapranavo palivarku ir linija žemyn į Drują, Breslavą, per Vidžius į Adutiškį ir toliau žemyn, tiesiok į Molodečno geležinkelio stotį, nuo stoties žemyn į Veliuoną per Dalietus, toliau Nemunu iki Skidelių. Nuo Skidelių sukasi į Kuznicą ir nuo ten šiaur-vakarin į Sidėtą per Dambravą į Augustavą, iš kur linija pasiekia Vokietijos ir Lietuvos senąjį rubežių.

Lietuvos - Latvijos rubežius: Rubežiaus linija prasideda šiaurės pusėj Palangos už keturių verstų iš Baltijos jurių ir toliau tiesia linija eina šiaurrytin. Visas Palangos pajuris tenka Lietuvai. Toliau Lietuvos-Latvijos rubežius eina pagal Skuodą, Piekuvę ir Ventą į rytus pagal Žagarę ir Kriukus, linija skersai Mušą ir Nemunėlį į Čedasus ir Panemunį, pagal Zarasus į šiaurryčius į Dauguvos upę.

Su Lenkija pietvakaruose rubežiaus dar nėra nustatyta. Mat Lenkija turi okupavus Seinus ir įsigrudus net pietrytinėje Lietuvos pusėje, kaip tai Gardine, Lydoje ir Vilniuje. Šie miestai taip istoriškai ir etnografiškai ir geografiškai yra de facto Lietuvos republikos miestais. Reikia tikėt, kad Lenkija su savo okupacijomis susikompromituos ir galų gale bus priversta su Lietuva taiką padaryt. Labai aišku, kad tuomet lenkai turės pasitraukt iš Lietuvos miestų, nes kitaip ir negalės but. Tik tuomet Lietuva bus taikoje su Lenkija, kuomet lenkai apleis Lietuvos miestus. Lenkijoje šiadien siaučia netvarka ir piliečių nepasiganėdinimas dėlei valdžios. Lenkų valstybė tiesiok eina prie bankruto. Užrubežyj, pas svetimas valstybes praranda simpatiją ir užuojautą. O čia dar Suvienytų Valstijų valdžia pripažino Lietuvos republiką kaipo de jure nepriklausomą valstybę. Greitu laiku kraustysis iš Lietuvos teritorijų, nes jų interesai juos pačius verčia prie to.

Lietuvos geografiškas plotis ir gyventojų skaitlius.

Lietuvos republikos geografiškas plotis po taikos su sovietine Rusija ir Latvija beveik nustatė svarbesnias rubežių dalis. Todėl jau galima faktiškai arba tikrai apskaitliuot Lietuvos republikos geografišką plotį ir jos gyventojų skaitlių. Lietuvos plotis susideda net iš 6 dalių. Imant atskirai Lietuvos dalių plotą, gauname šias skaitlynes:

	Ketv. kilometrų:
1) Buvusios Kauno gub.	39,900
2) Buvusios Vilniaus gub. sulyg taikos su Rusija,	28,330
3) Buvusios Gardino gub., sulyg taikos su Rusija,	2,630
4) Buvusios Suvalkų g., be Augustavo ir Suvalkų,	11,350
5) Klaipėdos apielinkės	2,800
6) Palangos apielinkis ir pajuris	1,400
Geografiškas Lietuvos plotis apima ketv. kilometrų	86,410

Lietuvos republikos gyventojų skaitlius pasakyt šiuom laiku yra sunku, nes dar pakol kas Lietuvoje visuotino gyventojų surašo nebuvo. Vienok pasinaudojant įvairiomis skaitlynėmis, arba statistikomis, galima spręst, kad Lietuvoje gyventojų yra keturi milijonai, du šimtai devynias dešimtis penki tukstančiai. Šita skaitlynė susideda iš šešių dalių, taip:

	Gyventojų:
1) Kauno gub. teritorija	1,844,000
2) Vilniaus gub. teritorija	1,471,000
3) Gardino gub. teritorija	139,000
4) Suvalkų gub. dalis	615,000
5) Klaipėdos apielinkis arba M.L.	170,000
6) Palangos pajuris ir Kuršo g. dalis,	56,000
Viso Lietuvoj gyventojų	4,295,000
Oficiališkai neokupuotoj Lietuvoj	2,298,100

Tarp visos Lietuvos gyventojų skaitliaus lietuvių priskaitoma 66 nuošimtis; lietuvių diduma yra 2,834,700 gyventojų. Tautų mažumos randasi 34 nuošimtis. Pagal tautystes dalinasi taip:

Žydų Lietuvoje yra 12 nuošimtis arba 515,400, baltgudžių ar gudų 10 nuošimtis arba 429,500, lenkų Lietuvoje yra 9 nuošimtis arba 386,550 žmonių, vokiečių 2 nuošimtis, 85,900, maišytų 1 nuošimtis arba 42,950 žmonės. Dabar ne okupuotoj Lietuvoj, po Lietuvos republikos valdžia nėra gubernijų; Lietuva yra padalyta į 20 savivaldybinių apskričių, apskričiai dalinasi į savivaldybės valsčius. Viso Lietuvoje yra 275 savivaldybės valsčiai ir apie 19 miestų. Lietuvoje ukės, arba dirbamos žemės, yra 4,873,338 hektarai.

Lietuvos republika pasaulyje tarpe 25 nepriklausomų valstybių yra didžiausia teritorišku platumu ir gyventojais.

Kuomet Lietuva 16 d. Vasario, 1918 m. pasiskelbė nepriklausoma valstybe, lietuviški germafilai, rusofilai ir lenkomanai bandė įtikint tikrus lietuvius, buk tai Lietuva esanti permaža taip teretorišku platumu kaip ir gyventojais, kad gyvuot nepriklausoma valstybe. Toki gaivalai, ar lietuviai po įtekme svetimos propagandos, priešinosi Lietuvos nepriklausomybei. Mat vieni norėjo, kad Lietuva dėtųsi prie Vokietijos, antri agitavo dėtis prie rusų bolševikų, o treti piršo lenkus Taipgi pirmieji, antrieji ir tretieji Lietuvai buva priešai, svetimi gaivalai.

Pasaulyje jau buvo žinoma nuo senų laikų, kad gyvuoja 25 nepriklausomos valstybės, kurios yra gerokai mažesnės už Lietuvą, taip teritorišku platumu ir gyventojais. Męs čia skaitytojams duodame faktą arba palyginimą Lietuvos teritorijų platumo ir gyventojų skaitliaus prie žemiau 25 paminėtų nepriklausomų valstybių. Palyginimo skaitlynes imamame iš "Hammonds Handy Atlas of The World."

Valstybės	Kilom. plotis.	Gyventojai.
1) Andora	157	5,531
2) Albanija	11,000	1,500,000
3) Bulgarija	38,000	4,050,000
4) Danija	15,592	2,757,076
5) Estonija	9,000	500,000
6) Grekija	25,064	2,631,952
7) Guateumala	48,290	1,992,000
8) Haity	10,204	2,029,700
9) Hunduras	46,400	553,446
10) Liberija	40,000	2,120,000
11) Luxemburgas	998	259,891
12) Lietuva	86,410	4,295,000
13) Latvija	20,000	2,000,000
14) Kuba	45,883	2,150,111
15) Kosto Rico	23,000	379,533
16) Maroko	8	19,121
17) Nepal	54,000	4,000,000
18) Nicoragua	49,200	600,000
19) Oman	82,000	800,000
20) Panama	31,570	336,742
21) San Marino	38	11,430
22) Salvodoro	7,225	1,133,004
23) Sant Domingo	19,325	708,000
24) Šveicarija	15,976	3,765,123
25) Uragua	72,210	1,140,799

Dabar skaitytojas aiškiai gali matyt, kad ant žemės paviršiaus jau seniai gyvuoja net 25 nepriklausomos valstybės, kurios taip teritorišku platumu kaip gyventojų skaičium yra diktokai mažesnės už Lietuvą.

(Daugiau bus)

Erckmann - Chatrian.

UŽNEMUNĖS ŽYDAS

TRIJŲ VEIKSMŲ DRAMA.

Sulietuvino A. Blažys.

(Tąsa)

Burtininkas (pirmininkui). Ką daugiau jo paklausti?

Pirmininkas. Užteks ką pasakė. (Raštininkui). Tamista užrašei?

Raštininkas. Taip, tamista.

Pirmininka. Prižadinkite jį ir tegul jis visą tai pats pamato.

Burtininkas. Pabusk... aš tamistai liepiu! (Mačys pabunda ir stovi nustebęs).

Mačys. Kur aš esu? (Dairosi). A! taip... Kas čia darosi?

Raštininkas. Štai tamistos liudijimas... Skaityk.

Mačys (peržvelgęs keletą eilučių). Nelaimingas! Aš tai viską pasakiau!... Esu pražuvęs!....

Pirmininkas (į teisdarius). Klauskite... jis pats prisipažysta kaltėje.

Mačys (plėšdamas nuo savęs ploščių). Aš protestuoju... tai melas... Jus visi apgavikai!... Aš reikalauju, kad čia pributų Kazys... mano žentas... Kazy!... Kur tu?....

Pirmininkas. Sargai apmalšykite tą žmogų. (Sargai apsupa Mačį).

Mačys (gindamasis). Tai prasižengimas prieš teises... neprileidžiate mano vienintėlio liudininko... Aš protestuojų Dievo akyvaizdoje! (Širdį veriančiu balsu) Kazy... Jie nori nužudyt tavo žmonos tėvą... Pagelbon! (Gina save kaip pamišėlis).

Pirmininkas (liudnai). Kaltinamasai, tamista verti mane pasakyti tai ką aš norėjau nuo tamistos užslėpti. Dažinojęs apie apkaltinimą tamistos Kazys Daugirda nusižudė!... (Mačys stovi kaip pastyręs, įsmeigęs akis į pirmininką. Visuotina tyla. Teisėjai kalbasi tarp savęs patylomis. Po valandėlės pirmininkas atsistoja).

Pirmininkas (lėtai). Girdėjote, kad naktyje 24 gruodžio 1880 metuose tarpe dviliktos ir pirmos valandos Jonas Mačys papildė žmogžudystę, užmušdamas girių pirklį Boruką Koveckį. Kadangi piktadėjystė buvo papildyta pasunkinančiose aplinkybėse, su pilnu apmastymu, naktyje su tikslu apiplėšti ir su ginklu rankose, mes nuteisiame už tai žmogžudį miriop, per pakorimą. (Atsigryžęs į sargą) Atveskite budelį. (Garsus murmėjimas publikoje. Sargas atidaro duris iš dešinės; ant slenksčio pasirodo žemo ugio žmogus išblyškęs su žibančiomis akimis, raudonose drapanose. Gili tyla. Pirmininkas rodo ranka į Mačį. Pasigirsta skardžiai varpelis, Mačys nusitveria rankomis už galvos ir svyruoja. Viskas pranyksta.—Pasirodo vėl vaito seklyčia. Šviesu, vėlybas rytas. Saulės spinduliai šviečia per langa. Lovoje Mačys sujuda. Vandesns ąsuotis puola nuo šale stovinčio stalelio ir susimuša. Pasigirsta linksmos muzikos garsai, po to girdėsi daugelis balsu dainuojant vestuvių dainą. Atsiveria langas, muzika ir dainos nutyla. Keletas balsu šaukia: Štai ji... štai ji... tai Onytė!... Vėl pasigirsta muzika, juokas ir dainos. Girdėti kaip svečiai eina svetainėn. Visuotinas judėjimas. Pasigirsta greiti žingsniai ir bildėsis į duris).

Katryna (šaukia iš lauko). Mačy, kelkis, jau vėlu. Visi svečiai susirinko. (Tyla. Beldžia tvirčiau į duris).

Kazys (iš lauko). Ponas Mačy, ponas Mačy! (Tyla). Kaip dručiai jis miega... (Pasigirsta kiti žingsniai. Vėl beldžia į duris).

Jurgis (išlauko). Ei, Mačy, kelkis!... Nepramiegok vestuvių... (Ilga tyla). Tai keista, jis neatsiliepia.

Katryna (neramiu balsu). Mačy! Mačy! (Girdėti šnabždėjimas, vėliau ginčai, pagalios Kazio balsas nustebia kitus. Jis taria nekantriai:—Ne, tai bereikalinga, leiskite man aš atidarysiu. (Tuom sykiu smarkiai atsiveria duris. Ant slenksčio pasirodo Kazys, apsirengęs pilnoje uniformoje).

Kazys (nuo slenksčio). Ponas Mačy!... (staiga išvysta ąsuočio šukes ant grindų, bėga prie lovos, atidengia ir vėl uždengia antklodę ir surinka).

Katryna (atbėgdama nusigandus). Kas pasidarė? Kame dalykas, Kazy?

Kazys (Greitai atsisukęs). Nežiurėkite čionais, tamista!... (Jis paima ją ir veda prie durų, šaukdamas užduususiu balsu.) Daktarą! Pašaukit daktarą Pranaitį.

Katryna (norėdama pasiliuosuoti). Leisk mane, Kazy... aš noriu matyti...

Kazys. Ne! (šaukia už durų). Neleiskite Onyte įeiti kambarin. O! Viešpatie! (Tame laike įeina Andrius, Jurgis ir kiti svečiai. Andrius prieina pre lovos, atidengia antklodę).

Andrius (žiurėdamas į Mačį). Visas veidas mėlynas. (Visi nustebę. Įeina gydytojas Pranaitis užduseęs. Svečiai prasiskiria, padarydami jam taką).

Gydytojas (skubiai). Tai apopleksija. (Išsiėmęs iš krepšio instrumentus, į Jurgį). Paalikykite, tamista jo ranką... Gal kraujas dar pradės vaikščioti. (Įeina muzikantai su muzikos instrumentais rankose. Juos seka buris svečių, kurie kalbasi pašnabždomis ir eina tykiai ant kojų pirštų. Jauna moteris nustebus sustoja ties durimis su kudikiu rankose, matydama tiek daug žmonių. Vaikas triubina į mažą triubelę).

Jurgis. Širdis neplaka.

Gydytojas. Ne. (Atsisukęs, piktai). Nutildykite pagalios tą kudikį.

Moteris. Nutilk, Juozuk. Duokš! (Nori atimti iš jo triubelę. Kudikis priešinasi ir pradeda verkti).

Gydytojas (liudnai). Pabaiga... ponas vaitas negyvas. Degtinė jį užmušė.

Jurgis. O, mano vargšas, Mačys. (Jis pasilenkia prie lovos apkabina lavoną ir verkia. Už durų girdėtis širdį verentis verksmas Katrynos ir Onytės).

Andrius (žiurėdamas į Mačį). Kokia nelaimė! Toks geras žmogus!

Vienas iš svečių (tyliai savo kaimynui). Tai gražiausia mirtis... be skausmo!

(Užbaiga)

SVEIKATA.

F.L.I.S.

BUKITE SVEIKI ŠALTAME ORE.

Kasmet, taip reguliariškai kaip sezonų permaina priverčia žmones uždarinėt langus, ligos, kaip tai paprastas šaltis, gerklės uždegimas, liežiuvėlio uždegimas, ir plaučių uždegimas, pradeda žymiai išsiplėtot. Priežastis to gana aiški. Su langais atidarytais, gauname cirkuliaciją šviežio oro turint užtektinai drėgnumo. Bet kuomet langai uždaryti, jeigu nesirupinsi kambarius tinkamai išvėdint, oras tuoj pasidaro blogas ir netinkamas kvėpavimui. Apart to, su dabartiniais kaitinimo budais oras tuoj pasidaro sausesnis negu Saharos tyrų oras. Tas sausas oras atima drėgnumą iš nosies ir gerklės ir taip uždega paviršius, jog negali atlaikyt ligų užsikrėtėmus, kurie įkvėpiama burnon. Šaltame ore žmonės greičiau eina į šiltas nevėdintas, prigrųstas vietas, teatrus ir gatvekarius, nors tie pilni visokių užsikrėtimų.

Idant panaikint šias šalto oro, ligas męs turime prieit prie vasarinių aplinkybių kiek galima. Pirmiausia, išvėdint namus reguliariškai ir sistematiškai. Vieną langą turime atidaryt kelis colius nuo apačios, įleist šviežią orą, ir kitą atydaryt kelis colius nuo viršaus, išleist blogą orą, tai geriausias budas užlaikymui šviežio oro. Jeigu kambariai toki, jog negalima to padaryt be oro traukimo, bandyk atidaryt kelis langus arba duris ant kelių minutų du syk ant dienos. Miegok kambaryj su langais atidarytais plačiai, ir gerai išvėdink savo kambarį ryte.

Gali but kad dabartinių namų didžiausia klaida yra stoka aprupinimų pristatyt drėgnumo ore kuomet vartojama nuduotą šilumą. Su senovišku angliu pečium buvo galima laikyt puodą vandenio garuojant. Šiadien su garo ir karšto vandenio kaitinimu ir net su karšto oro pečium (furnace), yra daug sunkiau. Bet drėgnumas ore butinai reikalingas, jeigu norime panaikint sausą, uždengtą gerklę. Atsiminkite, jog drėgnas oras 68 laipsnių yra šiltesnis negu sausas oras iš 72 laipsnių, tokiu budu drėgnas oras name netik pagerys, bet ir sumažins anglių išlaidas. Nepamiršk pasimiklint ant šviežio oro kasdien, idant pasiliktum sveiku šaltam ore.

Šaltas vanduo ant krutinės ir gerklės kas vakaras ir kas rytas su geru trynimu ir miklinimu pagelbėjo daugeliui žmonių atlaikyt greitą temperaturos permainą. Dar geresnis budas yra priprast maudytis šaltame vandenyje ir po pasimaudymui išsitrint ir pasimiklint.

Apart užsilaikymo save gerame fiziškame padėjime ir gerai užsilaikant gyvenimo aplinkybes, turime pasisaugot nuo tų, kurie kosti arba turi šaltį arba kitas ligas. Paprastas šaltis yra užkrečiama liga ir kartais pavirsta į plaučių uždegimą. Čiaudėjimas arba kosėjimas, neapsaugotas su skepetaite, užkrės orą daug pėdų nuo sergančio. Daug sykių šaltį pagauni kuomet pirštą dedi į burną.

Užsilaikyk sveiku šaltame ore, kvėpuok šviežią, drėgną orą, kuomet miegi arba pabudęs. Užtektinai miklinkis ir panaikink kiek galima įkvėpimą į burną ir nosį kitų nudavimus.

KARPOS GALI PAVIRST Į VĖŽĮ.

Dr. Joseph C. Bloodgood, John Hopkins medikališkos mokyklos profesorius, parašė sekantį trumpą aprašymą apie vėžio apsireiškimus:

"Per pereitus dešimts arba dvidešimts metų hirurgiškais patyrimais parodyta, jog vėžys į laiką suimtas yra išgydomas. Vėžys nėkuomet neprasideda kaipo vėžys. Visuomet prasideda kaipo kas kitas; sutinimas, priegama, karpa, įdrėskimas, mažas skaudulys, arba apdegimas. Kartais ant kuno pasirodę ženklai patys pranyksta, bet jeigu per ilgą laiką pabuna, gali pavirst į vėžį ir tada pavojus.

Saugiausia tuoj prižiurėt tuos daiktus. Geras gydytojas lengvai gali matyt ar pavirs į vėžį ar ne. Jeigu pasirodys, jog ne vėžys, lengvai gydytojas išgydys. Kitoj pusėj, jeigu pavojinga, gydytojas išims ir vėžio pavojus pranyks. Tokia operacija, jeigu į laiką pradėta, yra greita ir neskaudi. Kad nors ir vėžys prasidėjo, sergančio gyvastis išgelbėta bus, jeigu į laiką bus patėmyta.

Gydytojas tik tada gali pagelbėt, kuomet sergantis pas jį ateina. Kuo vėliaus ateina, tuo sunkesnė ir pavojingesnė operacija ir sunkesnis gydymas.

Vėžys turi persergėjimus. Tik reikia su jais apsipažint.

LIGOS IR SEZONAI.

Rodosi, jog yra koks nors ryšis tarp sezonų ir kaikurių ligų. Ar oras turi ką bendro su ligomis tai yra ginčytinas klausimas, bet yra faktas, jog su rudens pasirodymu, kriokulys vis plačiau ir plačiau išsiplėtoja. Galbut jog šaltas oras paliuosuoja nosies ir burnos užslėpimus ir kądangi jie yra kriokulį nešiojanti agentai, ta liga vis daugiau ir daugiau išsiplėtoja. Yra tiek daug kriokulio, paausių uždegimo, tymų ir vėjarauplių sergančių, jog žiurime į tas ligas kaipo į ne išvengiamas kudikystės ligas. Daugelis motinų mano, jog vaikai turi kada nors tomis ligomis sirgt, todėl kuomet vaikai apserga, joms yra paprastas dalykas. Galime sakyt, jog tos paprastos ligos renka didelius skaičius šios šalies vaikų ir daugelį iš jų palieka raišais.

Iš visų pereitų metų užregistruotų Suv. Valstijose mirimų, beveik trečia dalis buvo vaikų dar neturint 15 metų; beveik 20 procentas buvo vaikų vieno meto amžiaus ir beveik 25 porcentas vaikų neturint dviejų metų. Apart mirčių nuo mirtinumo, ir apart tų ligų kriokulys užėmė svarbią vietą.

Apsaugokite vaikus nuo kriokulio.

BE PIENO, NĖRA ŽMOGAUS.

C. Houston Goudiss.

TARP gamtos produktų, pienas yra suteikiamas vien valgiui.

ŠIŲ dienų žmonių progresas yra paremtas vartojimu pieno. Šiadien Europos prakeikimas yra pieno trukumas, ir musų tautos didžiausia dovana yra pakaktinumas pieno.

AMERIKOS sveikumas ir stiprumas priklauso nuo pieno. Kitaip mųs kudikiai neaugtų normališkai, ir suaugusi negalėtų but sveiki.

BET sunkiausia yra pagamint, sudėt ir persiųst pieną. Užlaikvt jį švariu, iš ganyklos į viedrą, iš viedro į vartotoją, reikalauja ne mažai gudrumo ir prižiurėjimo, taip kad didesnė dalis pieno pristatyta į namus nėra taip švari, kaip reiktų but. Pienas greičiau pagenda negu koks kitas valgis.

ŠVARUS pienas buvo užtikrintas, kuomet Gail Borden, 65 metai atgal, pagerino budą atskyrimo vandens nuo pieno, ir supakavimo į blėšines, taip, kad butų geras ant neaprybuoto laiko bile—kur.

BORDENO Išgaruodintas Pienas yra gvarantuoto švarumo pienas su tyru cukrum—daugiau nieko. Suteikia proporcijonališkai pieno gerumus, ir aprupina namus visuomet.

ČIA, nepaprasto gerumo ir švarumo formoj, yra pienas kiekvienai gaspadinei tinkamas:—puikus dėl virimo, kuomet reikia vartot pieną ir cukrų. Sučėdina laiką, sunaikina neužsitikėjimą pieno — riša klausimą gavimo švaraus pieno. (Atspausdinta su leidimu iš Forecast, vasario 1921).

ŽODYNĖLIS

GREIČIAUSIA IŠMOKSI ANGLIŠKĄ KALBĄ.

Turėdamas kišeninį žodynėlį, sutaisytą pagal geriausį kalbamoksliną būdą, be kito pagelbos išmoksi kalbėti, skaityti ir rašyt. Kaina tik 60c. Galima gauti pas

M. PALTANAVIČIA

15 Millbury St. Worcester, Mass.

Nuvyk skausmą šalin!

Raišas petys, meškliungiškas traukymas muskulų, išnarytas sąnarys—visuomet yra draugais didelio Skausmo. Tačiau patrynus truputį

PAIN-EXPELLERIU

ant skaudamos vietos skausmas bus greitai pašalintas. Pain-Expelleris ir skausmas yra mirtini priešai. Nusipirkite jo bonką šiandien pas savo aptiekorių—kaina tik 35 ir 70c. Persitikrinkite, kad butų ant pakelio musų Iskaro vaisbaženklis. Neimkit pamėgzdžiojimų.

F. AD. RICHTER & CO.
104-114 South 4th St.
Brooklyn, N. Y.

TRADE MARK

Severos Gyduoles užlaiko šeimynos sveikatą.

Užkimimas

ir kosulys turi buti sustabdyti umai, kad prašalinti svarbus susikrovimus ligų. Imti

Severa's Cough Balsam

del atliuosavimo skreplių. Užlaikykite po ranka vpatingai žiemą.

Kaina 25c ir 50c.

Klauskite pas aptiekoriaus.

Severos Kalendorius 1923

metams yra priduotas visur aptiekoriams dovanai, arba rašyk tiesiog pas mus.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

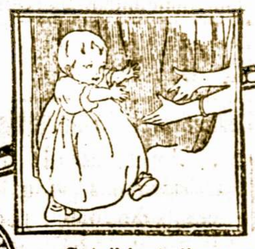

Kaip Yra Stiprus, Sveikai Kudikiai Subudavoti?

Suteikiant jiems gerą, sveiką ir maistingą maistą laike vienų metų. Jeigu jūs negalite žindyti savo kūdikio, nebandykite maitinti kitokiu maistu — tik duokite jam

Borden's
EAGLE BRAND
(CONDENSED MILK)

Tai maistas, kuris yra pastatęs ir išauklėjęs tūkstančius stiprių ir sveikų vaikų ir mergaičių per pastarasias tris gentkartes.

Iškirpkite ir prisiųskite šitą apgarsininmą į Borden Company, New York ir gausite pilnus patarimus ir nurodymus, kaip jį vartoti lietuvių kalboj visai veltui. Taipgi ir puikią kūdikių knygą.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

DIDŽIAUSIA LIETUVIŲ APDRAUDOS IR PAŠALPOS ORGANIZACIJA SUVIENYTOSE VALSTIJOSE, KURIOS TURTAS ARTI $500,000.00

Nuo susiorganizavimo iki šiam laikui išmokėta $248,587.80 pomirtinių. Pašalpų išmokėta $247,687.15

SLA. kuopos randasi visuose didesniuose miestuose. Nariai priimami nuo 18 iki 50 m. amžiaus. Visi nariai gauna laikraštį "Tėvynę" dovanai ir taipgi gauna SLA. išleistas knygas už pusę kainos.

POMIRTINIAI SKYRIAI—$150, 300, 600, IR 1000.
PAŠALPINIAI SKYRIAI—$6.00, 9.00 IR 12.00
Į SAVAITĘ.

Del platesnių informacijų kreipkitės šiuo adresu:

Lithuanian Alliance of America,
307 WEST 30-th STREET, NEW YORK, N. Y.

BALTIJOS-AMERIKOS LINIJA 9 Broadway, New York, N.Y.

TIESI KELIONĖ į **LIETUVA**

PER HAMBURGĄ, PILIAVĄ ARBA LIEPOJŲ

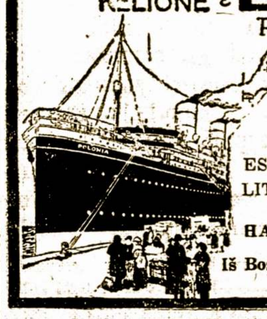

Važiuokit visi parankiu ir tiesiu keliu!
Lietuviai važiuojanti į Piliavą aplenkia Lenku juostą (karidorių)
Visa trečia kliasa padalinta į kambarius 2-jų, 4-rių, 6-šių ir 8-nių lovų

ESTONIA — Vasario 7-tą
LITUANIA — Vasario 28-tą

Iš New Yorko ir Bostono į:
HAMBURGĄ $103.50—PILIAVĄ $106.50 —
į Liepojų ir Klaipėdą $107.—
Iš Bostono į New Yorką per Falls River Liniją
Kreipkitės prie vietinio agento.

NAUJA KNYGA VISIEMS REIKALINGA:

KAIP IŠSIIMT PILIETIŠKAS POPIERAS?

Ką-tik išėjo iš spaudos knyga, kaip išsiimt pilietiškas popieras su visais reikalingiausiais klausymais ir atsakymais, ANGLŲ ir LIETUVIŲ KALBOSE.

Galite gaut pas mus, kaina ..... 30c.

M. PALTANAVIČIA,
15 MILLBURY STREET, WORCESTER, MASS.

KALENDORIUS IR KNYGOS DOVANOMS!

VISIEMS, užsiprenumeruojantiems du-kart savaitinį laikraštį "Vienybė" su juokų skyrium "Tarka" metams.

KALENDORIUS, sieninis, tautiškų spalvų.

KNYGOS yra vertės dviejų dolerių, "Vienybės" laidos.

Prenumeratos kaina metams $3.50
Lietuvon $4.50

Adresuokite:

VIENYBE, 193 Grand Street
BROOKLYN, N. Y.

PASISKAITYKIT, KAD ŽINOTUMET.

Foreign Language Information Service.

JOHANSBURG — AUKSO MIESTAS.

Johansburg — arba 'Jo burg', kaip jį kartais vadinama, yra tarp kitų miestų 'audringas paukštis' pietų Afrikoje, kaip lygiai jis yra 'aukso miestas', sako bulitėnas, išleistas National Geographic Society apie tą sritį, kurioje straikuojantieji mainieriai ir revoliucijonieriai neseniai buvo užklupti infanterijos, kavalerijos, šliaužų ir orlaivių, išstatytų pietų Afrikos valdžios.

Tasai miestas gimė iš didžiausio aukso atradimo, kokis tik moderniškam pasauliui žinoma ir pakilo iki miesto į keliatą metų beveik ant pačių 'kasenų'. Jis yra beveik ant briaunos taip vadinamo 'Rand' (oficiališkai witwatersrand), 50 mylių kalnyne auksą turinčios žemės, iš kurios didžiausios sriovės pasaulinio aukso plaukė nuo 1906 metų, kuomet tenaitinė produkcija perviršijo randamą visoj šiaurinėj Amerikoje.

Pirm pasaulinės karės kas metinis auksas, išimamas iš tojo Rando pasiekė $175,000,000 ir iki 1920 metų iškasimas vėl sumažėjo iki $138,000,000, kas abelnai imant, buvo pusė viso pasaulyje iškasto aukso tais metais. 1921 metais didžiausis aukso iškasimas perviršijo iki tol pasiektą didumą, kuomet iš Rando iškasta aukso vertės už apie $200,000,000.

Johannesburg guli apie vidurį tojo Rando, su daugybe aplinkinių miestelių, nutiestų jo atokiose kalnų pašonėse. Diduma to gausaus "skarbo" išplaukė į kitas šalis, dėlei ko ir apsireiškė nepasiganėdinimas tarp baltodžių kasėjų ir boerų ukininkų. Vienok nekurie milijonieriai ir pus-milijonieriai toje šalyje, ir iš jų išlaidos, kaip lygiai ir milijonai išleisti darbų vedimui Johannesburgą darė turtingu. Išskyrus trijų miestų netoli viduržeminių jurių kurie galima skaityt prigulinčiais prie skirtingos civilizacijos, Johannesburg yra metropoliu Afrikos. Jis turi gyventojų perviršį 250,000 iš kurių apie 150,000 yra baltodžiai.

Jis yra miestas su daugybe pusėtinų triobų, nekurios jų ir daugelio augštų, panašus daugiau į Amerikos strukturą negu į Europos. Plačios asfaltu lietos gatvės teatrai, puošnus kliubai, ir puikiausi viešbučiai, pietuose nuo ekvatoriaus yra kitos dalykai, padarą 'Joburgą' naujausios mados, patogiu miestu. Jo apielinkėse yra daugybė puikių rezidencijų; gi kliubai laukuose įsteigti gali lygintis su bile kokio kito iš šešių kontinentų tokiomis įstaigomis.

Vienok akivaizdoje to puošnumo Johannesburg vis dar turi savo žymes kasyklų pustynių. Gražiuose išpuoštuose kliubuose greta išsidabinusių turtingų turčių galima matyt sėdinčius batais apsevusius progų ieškotojus. Su geležiniais stogais budelės iš ankstyvųjų dienų dar visiškai nepradingo; gemblerystės urvai ir gėryklos lengvai kasėjų surandama mieste kur jie gali praleist savo uždarbį tradiciniu kasėjų kaimų papročiu. Ne taipgi pats miestas, su visais savo viešais įrengimais ir architektura, nėra visai 20 amžiaus balto žmogaus gyvenimas. Suvirš 100,000 afrikonų gyvena jo ribose. Motoriniai vežimai turi pirmą vietą važinėjimuose, vienok sunkus boero ratai nepradingo dar visai iš to paveikslo. Ir bile kas gali važiuot asfalto keliu, ar bent galėjo keliatas metų atgal, dviratyj, vadinamam 'riskšo', traukiamam plunksnomis pasikaišiusio zulo juoduko.

Neramumai buvo lyg likimo užleista Johannnesburgui nuo jo užgimimo 1885 metais, ir daugiausia jo klausimu svaidėsi aplink kasyklų savininkus ir darbininkus. Boerų karė ištiesų išdygo nuo atradimo aukso ant Rando ir nuo užplaukimo tukstančių anglų. Nelaimingas užpuolimas Jamestono miestelio buv taikyta prieš Johannesburgą, ir tuo pačiu laiku tas miestas buvo užimtas iš vidaus anglų kasyklų vedėjų. Vos prieš pasaulinės karės išsiveržimą Johannesburgo apylinkėj buvo panašus baltodžių mainierių sukilimas, tik nesusipratimai likosi nuslopyta dėlei užėjusio didesnio konflikto.

Gavimas darbininkų į Rand kasyklas visada buvo pusėtinai didelės svarbos klausimas. Kad paleist kasyklas dirbt pilnai kiek galima, reikalinga perviršį 250,000 darbininkų. Vietiniai negrai mėgsta labiau dirbt ant ukių ir prie galvijų pas boerus. Baltodžių žmonių ištektino skaičiaus negalima gaut, nėgi savininkai išgali mokėt pilnai tinkamas algas. Vienu laiku buvo atgabenta 50,000 chinų darbininkų, vienok jų buvimas sukėlė tokias negeroves, kad 1910 metais jų paskutinis turėjo but sugrąžintas iš kur atgabenta. Pastarais metais lesėtkai tukstančių negrų iš Portugalijos, Rytų Afrikos buvo atgabenta, kurie galima buvo išjudint prie darbo užėmimui vietinių negrų vietų, ir 25,000 šiek tiek pralavintų ir paprastų baltodžių darbininkų.

ŽMOGAUS MAŽIPRIEŠAI

Pradžioje istorijos žmogus išsimokino kaip apgalėt nastodonus, arba didelius bramblius. Bet vis dar turi išsimokint kaip apgalėt mikrobus. Bangžuvės ir dramblai beveik išnykę, bet žiurkių ir musių vis daugiau ir daugiau randasi, ir bakterijos, mažiausios ir pavojingiausios, vis randa naujus budus mus užpuldinėt. Tik per pastaruosius metus sužinojo koki jo didžiausi priešai ir ikišiol nerado ginklų išnaikinimui. Tyrinėtojai tropiškų tankynių bijojo liūtų, tigrų ir milžiniškų angių, bet šiomis dienomis atsargiai apsisaugoja nuo uodų ir nuodingų musių.

Nors mės priimame mokslo nusprendimą, jog žmogaus priešai yra tie savo šeimynoje, mės vis dar nematome reikalo rimtai vest kovą prieš juos. Mės turime Laivyno Sekretorių ir jam duodame milijonus apgynimui, bet neturime sveikatos užlaikymo sekretoriaus, juk toks yra daug reikalingesnis. Vargiai nors vieną amerikietį priešo armija užmuš šiais metais, bet mus kraštą užpuolė milijonai vuodų ir musių, apsiginklavusių pavojingais ginklais ir užmuš tukstančius. Praleisime metus mokslo ir ištyrinėjimo pirmiau negu išsimokinsime kaip kovot su musų naminiais priešais, bet net dabar daug gali but atlikta, jeigu tik geru budu veiksime.

Daugelis praeities sveikatos užlaikymo budų yra neapdirbti, neparankųs ir klaidingai vesti, bet žmonės juos seka ir pasilieka musų statuto knygose. Žmonės vis dar kalba apie kenksmingus išgaravimus ir srutų gazo pavojingumą ir mano, jog smarvės prašalintojas yra dizinfektuojamas vaistas.

Šeimyninkė kovoja brudus, bet nežino, jog jie yra pavojingesni už gatvekarius. Kandis daugiau ją sujudina negu musė, nepaisant, jog kandis tik užpuola drapanas. Mės turime nuleidžiamas vamzdas nunešimui ligų, bet arti jų randasi keliai bambartieriams, kurie nešaligas nuo namų į namus, ir tuomi bile žmogus gali but užkrėstas. Musų langai visuomet atidaryti vuodams ir musėms. Kuomet važiuojame gatvekariuose, ant musų drabužių randasi neišpasakytai daug visokių brudų, nešiojančių visokias ligas. Gražiame viešbutyje iš lauko viskas gražu ir švarų, bet nematome kas darosi užpakalyje — virtuvėje.

Praėjo dienos kuomet laikėme kiaules savo kambariuose, bet vis leidžiame šunims gulėt viduje, kas irgi bloga. Ant gatvės matome šunį graužiant supuvusį kaulą arba vuostantį nešvarias vietas ir kelias minutas po tam matome kaip tą šunį mergina glosto ir jos veidą tas šuva laižo. Mės turime žinot, jog tie šunias, kurie nepasiutę, yra daugiau pavojingesni. Jie sužeidžia daugiaus žmonių bučiavimu negu kandimu.

Pradinėse dienose žmogus turėjo draugautis su žemesniais gyvuliais. Jis reikalavo šunų ir arklių ir todėl iš jų pasidarė sau draugus. Bet dabar mokinasi be jų apsieit, ir turi, kaipo augštai pasikėlęs, prašalint juos nuo savęs. Namai nėra zoologiški daržai. Musų miestai bus daug geresni, kuomet rasis tik žmonės. Mašinerija gali mus sužeist, bet nenunuodija kraują, nepudokaulus ir nenaikina kuną. Visi sliaužiojanti ir slankiojanti gyvunai yra baisiai nešvarųs.

Visi insektai ir gyvuliai musų priešai.

TROPIKŲ TURTAI.

Tropikų turtai neišpasakytai dideli, ir per gentkartes nejudinami. Priežastis to yra visokios ligos, dėl kurių ten negalima gyvent.

Tropikų turtai. Tropiškoj Amerikoj randasi beveik visi mineralai, nuo anglių ir geležies iki sidabro, aukso ir brangių akmenų ir deimantų.

Pietų Amerika beveik visam pasauliui pristato bismutą. Viena Bolivija produktavo apie 500 tonų kasmet, su Brazilijos mainomis visai nenaudota. Chile produkavo apie 40,000 tonų vario 1913 m., ir Perų suvirš 33,000 tonų tais pačiais metais.

Brazilija turi didžiausią geležies rudos žemę pasaulyje; iš viso yra ten apie 7,00,000,000 tonų, Chile kasmet produkuoja 2,000,000 tonų. Chile produkuoja apie 2,500,000 tonų salietros.

Brazilija produkavo apie už $450,000 aukso ir sidabro 1914 m., Columbia suvirš 7,000,000, ir Mexico suvirš $18,000,000.

Galim suprast kokį aliejinį turtą Meksika turi kuomet matome kaip greitai ta produkcija išaugo per kelis metus. 1904 m. produkavo tik 220,000 bačkų aliejaus, 1910 m. suvirš 3,000,000 bačkų ir 1914 m. suvirš 21,000,000, iš viso 90,000,000 bačkų nuo 1904 m. iki 1914 m. Kaslink kitų šalių, Perų produkavo 47,000 bačkų 1896 m. ir 1906—500,000 bačkų, ir suvirš 1,000,000 bačkų 1914 m., išviso 14,000,000 bačkų nuo 1896 iki 1914 m.

Beveik visose tropiškose Amerikos dalyse yra aliejaus. Venezueloje yra daugelis asfalto (minerališkos šmalos), kuri dar visai neapdirbta.

Galime matyt žemdirbišką turtą, peržiurėdami sekančias skaitlynes: 1913 m. Brazilija turėjo 30,000,000 stukių galvijų, 7,000,000 arklių, 3,000,000 mulų ir asilų, 10,000,000 ožkų, 10,000,000 avių, 18,000,000 kiaulių, išviso 80,000,000 stukių kasmet. Ir tas pats randasi kitose lotynų Amerikos dalyse. Brazilija ir tropiška Amerika produkuoja daug kavos, kurią beveik visas pasaulis vartoja; tas pats ir su gumu ir tt.

Apie tropiškos Amerikos girias peržiurėkime sekančias žinias: Pietų Amerika turi girių: Argentina 231,000; Brazilija 1,500,000; Bolivija 284,000; Chile 59,000; Columbia 240,000; Ecuador 145,000; Guiana 64,000; Paraguay 84,000; Perų 175,000; Venezuela 180,000; išviso 3,000,000 mylių. Tose giriose tropiškų medžių yra cedrų 1,613,000; Parana pušių 309,000; pusiau tropiškų medžių 259,000; greenheart mora medžių 241,000; raudonmedžių 84,000; Chiliant pušių 96,000 ir Quebracho 404,000.

Mažai žinoma apie komercijos vertę tų milžiniškų girių, nes ten yra tarp nepaprastų medžių ir naudingų, ir gal ateis laikas kuomet pasaulis turės iš ten gaut medžius.

Brazilija turi 8,524,770 keturkampių kilometrų žemės kas daugiau už Suv. Valstijas be Alaskos, bet gyventojų yra tik 20,000,000, kas yra tik penktadalis Amerikos gyventojų. Ir todėl žemė ten keli metai atgal kainavo nuo 25 centų iki $2.00 už akrą, ir tas pats su kitomis tropikų šalimis.

AMERIKOS LIETUVIS ATLIEKA VISOKIUS SPAUDOS DARBUS.

KIBIRKŠTĖLĖS.

Vieną kartą Kelmėj ant šventoriaus besikalbant bureliui žmonių apie brangumus, vienas senas kaimietis pasakė: "Tai dar nėra brangu, kad galima už pinigus gaut." Arti jo stovėjęs Jonas Pyragaitis, jaunas berniokas užkirto: "Kvailas senis ir tiek. Juk už pinigus viską galima gaut!" Šiadien Pyragaitis Maskvoj ieškodamas nusipirkt duonos keikia: "Velnias iš tų pinigų, kad už juos negalima gaut duonos."—Guz.

o

Jau kaip dabar pasaulyje visur žmonės imasi reformų, tai ir lietuviai nuo to ne atsilieka; jie bent trusiasi apie reformavimą svetimženklių. Dantistas Zurvilas Tėvynės 42 No. (1922 m.) svetimženkliams rado vietą ant viršaus raidės "i", o "Naujienos" No. 290 (1922 m.) svetimženkliais apkaišė Grigaitis ("Naujienų Redakcija "Grigaitis")—Tai!...

o

Dabar kaip tik koki "svečiai" atvažiuoja (pasišienaut), tai tuojaus "darbuotojai" jiems rengia vakarienę. Tas gerai. Tik butų neblogai, kad nepamirštų kai kada surengt ir pusryčius su pietais. Juk gal yra kur užrašyta, kad "ne viena vakariene žmogus yra gyvas, bet ir viskuom, kas tik gali burnoj patilpt" — P.P.P.

o

Laisvamanius atverst prie tikėjimo tai geriausis budas tuos išmokyt daktarystos o tada jie patys atsivers. Ana, neseniai toks stebuklas įvyko Worcesteryj, o dabar atsikartojo Clevelande, kur daktaras netik pats "atvirto", bet ir "literatiškan kliuban" kunigą prirašė. God!—Kukutis.

o

Ponas Račkauskas išvažiavo į Lietuvą, kad ištenparvežt sandariečiams daugiau žinių (mat tų buvo permažai, kurias atvežė kap. Natkevičius ir mok. Žygelis), kurių jis ten prisirinko taip daug, kad parvežimui reikėjo net talkon pasikviest Venciuvienę su Šležiavičiene —P.P.P

o

Kas buvo danguje tas gerai žino, kad ten viskas taip kaip ant žemės (vadinasi, "po senovei"), bet kas buvo Lietuvoj tai nežino kaip ten yra, nes vieni skundžiasi kad ten blogai, kiti giriasi, kad labai gerai—P.P.P.

o

Kažin kada kunigas Janušas gaus iš Brooklyno "Rago" tuos tukstančius, kurių per teismą reikalavo? Man rodosi, kad reiks laukt kol saulė patekės, jei rasa akis ne išės—Pt.

o

Svarbiausios laikraščiuose politiškos žinios, tai: Vokietija turi mokėt. Vokietija negali mokėt.... Vokietija turi užmokėt, Vokietija neturi kuom užmokėt. Vokietija užmokės, Vokietija ne mokės..... Guz.

o

Paprastai šis ar tas pirmiau pripažįstama, ir tada naujam pažįstamui ką nors duodama, o šventas tėvas pirmiaus "davė" Lietuvai baziliką ir paskui Lietuvą pripažino "de džiure"—Mik.

KŪDIKIŲ GEROVĖS SKYRIUS

DĖL APRŪPINIMO MOTINŲ IR JŲ KŪDIKIŲ SVEIKATOS.

Šiame skyriuje mes laikas nuo laiko gvildensime reikalus įdomius būsiančioms motinoms ir motinoms jaunų kūdikių.

Kūdikių aprūpinimas ir pėdžiumas yra dalykas gyvos svarbos šeimynai ir tautai ir mes jaučiame, kad tai yra dalykas, kurį mes turime reguliariškais laikotarpiais atvirai ir kuisvai pergvildenti.

STRAIPSNIS III.

KUDIKIUI ATSIRADUS.

Motina turėtų bent savaitę ilsėtis lovoje ir neturėtų griebtis pilnos namų ruošos iki sukaks mėnuo po palagui. Jai tokis pailsio laikotarpis reikalingas kad atsigaut, išvengt kraujo tekėjimų ir pagamint pieno savo kudikiui.

Motinos maisto energija neturėtų but suvartojama sunkiam rankų darbui, bet turi eiti į krutų pieną del kudikio. Bile darbas, kuris nuvargina motiną: perdaug gali atsiliept į kudikio sveiką augimą.

Palagos nėra liga—tai tik sveikatos įtempimas. Pramok kaip tą įtempimą sušvelnint.

Kuomet kiekviena neščia motina yra tinkamai aprupinama namuose ir kuomet kiekviena turi išlavintą priežiurą laike palagų, tai GIMDYMAS BUS SAUGUS.

AR TAVO KUDIKIO GIMIMAS UŽREKORDUOTAS?

Įstatymai reikalauja, kad kiekvieno kudikio gimimą gydytojas, slaugytoja, ar pribuvėja raportuotų į sveikatos biura arba miestelio klerką, kuris savu keliu praneša Valstijos Board of Health. Jei nėsi tikras, kad šitas buvo padarytas, tai rašyk pats į State Board of Health, jei ten nebus nieko užrašyta, tai gausi blanką, kurią išpildęs pasiųsk pats. Nėra vėlu tą padaryt bile kada, ir gali but tas jam bus svarbu kada nors ateity.

Yra svarbu užrekorduot tavo kudikio gimimą del sekančių priežasčių:

Kad parodyt jo metus ir pilietybę.
Kad parodyt jo teisę lankyt mokyklą.
Kad parodyt jo teisę dirbt.
Kad parodyt jo teisę prie paveldėjimo.
Kad parodyt jo teisę vest.
Kad parodyt jo teisę užimt valdvietę keliaut užsienin.
Kad parodyt motinos teisę prie našlės pensijos.

KUDIKIO PIRMOS DRAPANOS.

Sekanti dalykai iš drapanų yra reikalingi kudikiui ir turėtų but jau iškalno parupinti:

1. Keturi tuzinai vystyklų.
2. Keturi flanelio pilvo saistai.
3. Šešios suknelės.
4. Dvylika baltų marškinėlių.
5. Šeši flanelio petikočiai.
6. Keturi naktiniai marškinėliai.
7. Du žiponėliai.
8. Trys apatiniai marškinėliai.
9. Šeši čiulpikai.
10. Lakštas špilkų.

Nors daugeliu atvėjų sveikas ir normalis kudikis nereikalauja gydytojo priežiuros, bet tai tik laimingas nuotikis ir nevisada atsitinka. Kuomet kudikis nėra sveikas arba neauga kaip reikia, motina neturėtų svyruot kreiptis prie gero gydytojo. Iš kitos pusės, normalis vaikas, gaudamas tinkamą priežiurą ir maistą, pieną krutų arba Borden's Eagle Pieną, jei krutų nėra privalėtų išaugt į sveiką, normalį vaiką. Milijonai ir milijonai kuodikių išaugo į sveikus ir vikrius vaikus per kombinavimą geros motiniškos priežiuros ir maitingumo esančio Borden's Eagle Piene. Idant Lietuvė motina žinotų kaip vartot Borden's Eagle Pieną, Bordeno Kompanija yra prirengusi lietuvių kalboje pilną maitinimo pamokinimą kaip sutaisyt ir kaip penėt kudikį su Borden's Eagle Pienu. Jei nori kopiją šitų pamokinimų, iškirpk kuponą iš bile vieno paskelbimo ir pasiųsk kompanijai, o ji su mielu noru pasiųs tau visai dykai, sykiu su puikia kudikių knyga.

Skaityk šituos straipsnius kas savaitę ir pasidėk ateičiai.

Tel. Park 2148—W.
Prityręs Lietuvis Fotografistas
Jonas Černius,
8 Vernon st., Worcester, Mass.

Traukiu paveikslus pavienių, vestuvių, draugijų, išvažiavimų, parodų ir pagrabų. Darau krutamus paveikslus. Specialistas piešime didelių paveikslų. Užlaikau visokius paveikslų rėmus.

Ar kenčiate nuo vidurių nesmagumų ir nevirškinimo?

Žmonės tankiai mano, kad jie turi širdies liga arba appendicitis, iš priežasties skausmo, kuris ištikro paeina nuo geso viduriuose. Eikite pas savo aptiekorių ir nusipirkite Pepsinic Seltzer, jeigu norit pasveikt.

PEPSINIC SELTZER

yra vienintėlė gyduolė, kuri palengvina nerviškumą, vidurių nesmagumus, ir numalšina vėmima laike nešiojimo. Neturi jokių vaistų kenksmingų širdžiai. Galite gaut bile aptiekoj

Pepsinic Seltzer Co.,

Kuomet skauda jums galvą arba negalite matyt skaityt ar dirbt, ateikite pas mus ir mes pritaikysime jums akinius, kurie jumis pagelbės.

Pope Optical Co.,
397 Main St., Worcester, Mass.
(Viršui Moulton's krautuvės)

STEBĖTINOS GYDUOLĖS!

Žaibo greitumu prasiplatino žinios po kitas šalis apie išradimą geriausių gyduolių nuo reumatizmo, SKROM. Mes jas siunčiame į Angliją, Grekiją, ir k., ir vis atrašo, kad puikias pasekmes gauna. Siunčiam visur palei užsakymą. Viena bonka kainuoja $1.35, dvi bonkos $2.50, šešios — $7.50.

Paveikslas išradėjo,
F. Lipnevičius.

Galima gaut pas mus, "Amerikos Lietuvio" ofise, 15 Millbury Street, Worcester, Mass.

PRANAS LEVERIS,
Dailydė-staliorius.
Užima kontraktus ant budavojimo ir taisymo namų. Taip gi taiso ir dailina namus ir padaro įvairius medžio darbus. Kainos labai žemos. Reikalaujanti dailydės, malonėkite kreiptis pas mane, po numeriu—
15 MILLBURY ST.,
Tel: Park 8177. Worcesteryj.

PEARL QUEEN
KONCERTINOS

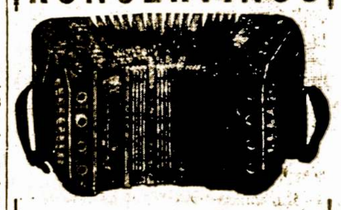

Yra geriausios; rekomenduota ir vartota geriausių koncertinos muzikantų ir mokintojų.

Mes taipgi turime visokios rūšies kitų muzikališkų instrumentų. Parsisiųskite musų katalogą dykai.

Georgi & Vitak Music Co.
4639 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.
(48—3)

DR. TESSMER,
Dentistas.
Saugus dantų taisytojas už prieinamą kainą.
306 Main St., Worcesteryje.
OFISO VALANDOS:
nuo 9 iki 6, o ketvergais iki 8 val. vakare. Nedėliomis nuo 10 iki 12 valandai.

KĄTIK IŠ LIETUVOS

NAUJA KNYGA
Lietuvos Įstatymai.

SISTEMATIZUOTAS ĮSTATYMŲ, INSTRUKCIJŲ IR ĮSAKYMŲ RINKINYS.

Surinko teisminiukas A. MERKYS. Redegavo Viriausio Tribunolo Pirmininkas A. KRIŠČIUNAS, išleido A. MERKYS ir V. PETRULIS.

Knyga turi 1031 puslapį. Talpina savyje įvairias Lietuvos teises, kuriomis naujai atgimusi Lietuvos republika naudojasi.

Kad pažint gerai Lietuvą, reikia perskaityt Lietuvos teises. Kad atsilaikyt prieš bangas įvairių agitacijų priešais Lietuvą, kurios skleidžiamos Amerikoje, geriausia galima susipažint su Lietuvos teisėmis. LIETUVOS ĮSTATYMUS dabar galite gaut nusipirkt "Amerikos Lietuvio" knygyne. Kaina 3 doleriai.

"AMERIKOS LIETUVIS,"
15 Millbury st., Worcester, Mass.

VIETOS ŽINIOS.

KLAIPĖDOS REIKALE.
Didelis lietuvių susirinkimas su prakalbomis.

Ateinančioj nedėlioj, po pietų, 21 dieną Sausio, 2:30 po pietų, svetainėje Father Matthews Hall, 121 Green st., Worcester, Mass. bus didelis lietuvių susirinkimas apsvarstymui Klaipėdos lietuvių padėjimo. Kalbės kas tik norės, kad išreikšt savo širdies jausmus link musų brolių, klaipėdiečių, kurie subruzdo nusimest jungą vokiečių ir francuzų. Ateikite visi. Susirinkimas bepartyviškas. Te neduoda jums užmiršt šito susirinkimo lietuviškas kraujas ir meilė musų motinos Lietuvos.

Klaipėdos Šauliai.

Svarbi žinia! Worcesterio Lietuvių Draugija Taryba šiuomi skelbia visuomenės žiniai, kad yra nutarusi apvaikščiot 16 d. Vasario kaipo tautišką šventę 5 metų Lietuvos Neprigulmybės, kuris atsibus A.O.H. Salėje, 7:30 vakare. Kalbėtojais viršminėto vakaro bus iš lietuvių J. Liutkauskas iš New Yorko ir vietiniai. Iš Anglų kalbės advokatas Stabbs, miesto Majoras ir kiti. Beto Aušrelės horas po vadovyste J. Dirvelio išpildys programą taip su dainomis ir muzika. Todėl visų musų pareiga yra pribut į viršminėtą parengimą ir pasidžiaugt švenčiant jau 5-tus metus Lietuvos Neprikląusomybės.

Varde W. L. Draugijų Tarybos : spaudos komisija:
A. Kriaučelis,
V. Kamendulis.

P.S. Prašome Kliubų ir Draugijų, kad neko nerengtų tą vakarą. **A.K., V.K.**

Laukiamas svečias. Laukiama 4 dienos Vasario, o su ja ir atsilankymo malonaus svečio Miko Petrausko, kuris tą dieną čia duos savo atsisveikinimo koncertą. Kompozitorius Petrauskas yra atlošęs svarbią rolę lietuvių išeivijos tautiškame gyvenime. Jis daug darbo padėjo ir tarpe Worcesterio lietuvių jaunimo. Užtai dabar visi ir laukia jo atvykstant su koncertu, kad su juomi atsisveikyt, prieš iškeliavimą Lietuvon.

Draugijų gyvavimas. Per 1922 m. S.L.A. 57 kp. su knygynu turėjo įeigų $7500.; Ukėsų kliubas $4498.94. Abi gavo didelį skaičių naujų narių, ir šiadien yra didžiausios Worcesteryj. Vien Sausio mėnesyj, SLA. kp. gavo 23 naujus narius.

Sausio 16 — 17 d. SLA. kp. rengia krutančių paveikslų vakarą Račiunui.

Persikrausto. Gerai žinomas lietuvis pramonininkas P. A. Dėdynas, persikrausto į naują, didesnę vietą, skersai gatvę, po No. 96 Millbury st. Ikišiol jis gerai patarnavo lietuviams, bet dabar galės dvigubai geriau pasitarnaut.

Dėkavoja už aukas. D. Šleževičienė, vardu Lietuvių Moterių Globos Komiteto Kaune, laišku A. J. Gotautui, dėkavoja už aukas Budinavičiaus vestuvėse surinktas Lietuvos našlaičių šelpimui, kurių gavo 97 litus.

Aušrelės veikimas. 25 Sausio Aušrelė stato scenoj "Katriutės gintarai" ir "Išgama." Vaidinimas atsibus Lietuvių salėje, prie Endicott gatvės. Vietiniai lietuviai jau pasiilgo Aušrelės veikimo, tad šiuomkart, be abejonės, skaitlingai susirinks.

Vaikų koncertas. Aušrelės vaikų skyrius duos koncertą 11 dienoj Vasario, A. O. H. salėje. Horas yra gana skaitlingas ir muziko J. Dirvelio gerai išlavintas. Kas pernai lankėsi šio vaikų horo koncerte, tas žino kaip maloniu jo koncertas yra, ir todėl nė vienas dabar ne pasiliks į jį ne atsilankęs.

Numirė fabrikantas. Įsteigėjas Walden Mfg. Co. firmos, F. E. Walden, numirė sulaukęs 56 metų amžiaus. Mirė jis ne dėl amžiaus, bet dėl širdies ligos, kurią nuo trijų metų kentė ir kaskart vis blogiau jautėsi.

Dvi nelaimės. F. Hemenway valgydamas restauracijoj, paspringo jautienos kąsniu taip pavojingai, kad turėjo but gabenamas ligonbutin. Daktarams išėmus kąsnį, policija jį uždarė kalėjiman užtai, kad paspringo budamas girtu...

Tarpins sniegą. Dėlei neapsakomos daugybės sniego, mistas nespėja jį kast nuo gatvių. Sniego vežimas iš miesto duos miestui apie $40,000 nuostolio. Kad to užtektų, miesto taryba tariasi pargabent mašiną nutarpinimui sniego, bent svarbesnėse gatvėse.

Nėra kuro. Dėlei gilios žiemos ir tankių sniego pusnių, kuro pargabenimas beveik galutinai apsistojo. Antracito nė kokso neliko nė vieno svaro, o kiek dar yra, tai ne užteks visiems tiems, kurie nuo seniai reikalavimus yra įdavę.

"Ėjo į darbą". Detektivas Sergt prie Salem aikštės nužiurėjo A. Rodriguez einantį su nepaprastu krepšiu, ir areštavo. Krepšyje atrasta užtaisytas revolveris, bateriška lempukė ir geležies kapojimui kaltas. Sakėsi einąs į darbą, bet policija mano jį ėjus su plėšimo tikslu. Jis bus teisiamas už nešiojimąsi gnklo, nes nėra piliečiu.

L. J. Paulauskas, gerai žinomas Worcesterio lietuvis, atidarė pirkimo ir pardavimo namų ir farmų agenturą. Ofisą laikinai turės p. Dėdyno naujoj krautuvėj po No. 96 Millbury st. Kam iš lietuvių reikalingas sažiniškas patarnavimas ar tai perkant ar parduodant namus, arba ir kitokiuose reikaluose, malonėkite kreiptis po virš nurodytu antrašu. (3-4)

Lietuvis advokatas baigęs du universitetu:
Cornell University su A. B.
G. Washington university su LL.B.
Anthony O. Shallna
Lietuvis Advokatas
WORCESTERYJE — VAKARAIS
15 Millbury Street.
Telephone Park 6407
BOSTONE — 18 TREMONT ST.,
Room 908 Kimball Building
Telephone Main 7164.

TURĖK BLĖŠINĘ
CHALLENGE PIENO
visados ant ledų dėlei greito vartojimo.
ČEDYK LEIBELIUS DĖL BRANGIŲ DOVANŲ.
Parašyk bile kuriuo antrašu ant leibelio užpakalio dėl paveiksluoto dovanų surašo.
"Užsimoka čedyt leibelius."
(No. 107)

Parsiduoda namai.

3 šeimynų namas arti Vernon st. su dideliu lotu. Kaina $6500.
2 šeimynų namas arti Ballard st. Kaina $4000, įmokėt $800.
Ward ir Wade sts. dveji naami su trimis štorais, vieta dėl didelio garadžio, randos neša į metus $1668. Kaina $15500.
Harrison st. septynių šeimynų namas prie pat busiančios lietuvių mokslainės, geras namas, neša randos $1344 į metus. Kaina $12,800, įmokėt $1500.
Greendale, 6 kambarių naams, gesas, elektra, maudyklė, sodas, dirbtuvė, vištininkas, akras žemės. Kaina $4500, įmokėt $1000.
Kaipo notarijušas aš užtvirtinu svarbiausius dokumentus.
JONAS BUROKAS,
Notarijušas ir Agentas,
25 Millbury St., Worcester, Mass.

PAJIEŠKAU brolio Izidoriaus Mockaus, kuris pirma gyveno Worcester, Mass. Labai norėčiau susižinot su juom.
Viktoras Mockus,
47 Piccadilly Ct., Waukegan, Illinois.

PAJIEŠKAU mergaitės, kuri galėtų prižiurėt mažą kudikį ir pagelbėt namų darbe lietuviškai šeimynai. Alga $25 į mėnesį, su valgiu ir kambariu.
Mrs. S. Pawloski,
(3—4) Fort Douglas, Utah.

Galit gaut kiek norit geriausių Frankfortų,

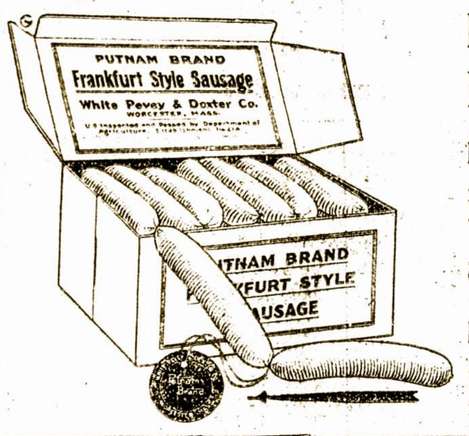

Reikalaukit Putnam frankfortų. ir atkreipkit atydą į firmos mėlyną Putnam ženkl

Didelis ATIDARYMAS

Sausio (January) 20 d., 1923,

atsidarys didelė krautuvė visokių drapanų, taipgi ir kriaučių dirbtuvė, darbas gvarantuojamas. Visus kviečiame atsilankyt viršminėtą dieną ir persitikrint musų prekėmis.

D. A. NEVERDAUSKIS,
210 Millbury St., Worcester, Mass.

Net ir kudikiai pastebi!

Ir yra taip legva visiškai iš galvos pašalinti pleiskanas. Tik kelis kartus pannudojus
Ruffles
tą pleiskanų mirtinąjį priešą — ir jusų galvos oda bus taip tyra, kaip kudikio ir *Ruffles* pagelbės jums visuomet ją tokia užlaikyti. Sva i galvos oda užlaiko plaukus puikinis — pleiskanos tuojaus sunaikina juos.
Nusipirkite bonka *Ruffles* savo aptiekoje [illegible], arba prisiųskite 75c. pašto ženklelais tiesiai į labaratorijų.
F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th St. Brooklyn, N. Y.

Naujas Kriaučius Worcestery.

Vincas Intas, gerai žinomas kriaučius, tikras Lietuvis iš Webster, Mass., atidaro savo išdirbystės šaką Worcesteryje. Šią savaitę atidaro pirmiausią "Amerikos Lietuvio" ofise, 15 MILLBURY ST., lankysis du kartus į savaitę, SEREDOMIS ir SUBATOMIS, vakarais, pakol su jo darbu neapsipažins Worcesterio lietuviai, o paskui atsidarys savo šapą šiame mieste. Per 40 metų V. Intas kriaučiauja, Lietuvoje, Bostone ir per ilgus metus Websteryje, Mass. kuris vien tarp svetimtaučių buvo vietiniu kriaučių. Worcesterio lietuviai! Norėdami gražiai tinkamų drabužių, atsilankykite seredomis ir subatomis, pamatysite prabas audeklų ir paduosite mieras.

Vincas Intas & Son,
Main St., Holden Arcade, Webster, Mass.
15 Millbury st., Worcester, Mass.

Antanas J. Milleris,
Lietuvis advokatas,
406 Slater Bldg., Worcester, Mass.

J. L. Pašakarnis
Lietuvis optometristas
ir akinių pritaikintojas.
377A BROADWAY,
So. Boston, Mass.

Suite 71. Tel. Park 7636
Dr. Ruth F. Bernot,
Lietuvė Dentistė.
Central Exchange Bldg.
311 Main St., Worcesteryj.

APTIEKA
Vienintėlė Lietuvio Valstinyčia.
Visų daktarų Amerikos ir Europos Receptus sutaisome su didžiausia atyda; vaistus ir chemikalus vartojam pirmos rųšies.
Budamas 6-stus menesius Lietuvoje, parinkau ir pargabenau daug naudingų vaistų iš Lietuvos ir iš kitų šalių Europos. Pas mus galima gaut gyduolių nuo visokių ligų.
Norėdami sučėdyt pinigus ir sveikatą, visados kreipkitės į musų aptieką; kuriems nėra galima per toluma ateit, tai rašykite, o mes prisiųsime reikalingus vaistus per Ekspresą.
A. BUDREVIČIUS,
Provizorius.
93 Millbury St., Worcester, Mass.

PRANEŠIMAS!

Šiuomi pranesame Worcesterio lietuviams, kad jau atidarėme įvairių valgomų daiktų krautuvę. Kas tik norite gerų ir naujų daiktų, tai prašome pas mus atsilankyt. Čia rasite visokios šviežios mėsos, daržovių, vaisių ir daugybę kitų valgomų daiktų.
Kadangi Krautuvę kątik naujai uždėjom tai visi daiktai yra nauji ir šviežųs. Parduodame viską žemiausiomis kainomis. Užprašome visus lietuvius nuoširdžiai atsilankyt ir persitikrint. Mes tikime, kad busite pilnai užganėdinti. Ant reikalavimo orderius pristatome į namus.
J. JANUŠKEVIČIA
72 Ward St.
Kamp. Seymour St., Worcester, Mass.
(1—4)

REIKALINGAS duonkepys kept plikytas duonas taipgi ir baltą duoną. Butų gerai, kad atsišauktų tik toks, kuris moka darbą atsakančiai. Kreipkitės po šiuom adresu:
J. KRYŽAUSKAS,
1 Dorchester st., Worcester, Mass.
(2—3)

PARDUODU ŠĖRUS. Priverstas reikalų parduodu savo penkis šėrus Atstatymo Bendrovėje. Parduodu už labai pigią kainą, norint pirkt, kreipkitės,
Iz. M. Alijošius, Užkalnupių kaimas, Raseinių valsčiaus ir apskričio, Lietuva. (2—3)

IŠSIRANDAVOJA tenementas. Atsišaukite tuojaus pas
P. S.
8 Sheridan st. (išeina iš Cambridge st.), Worcester, Mass.

JIEŠKAU giminaičių, Ignaco, Barboros, Jono, ir Jadvygos Kazlauskų, iš Užpelkių k., Luokės valsč., Telšių aps. Jei kas žino, molonėkite pranešt apie juos. Busiu dėkingas.
Simas Kazlauskas, (mok. V kl.), Telšiai, Lietuvių Gimnazija. Lietuva.

CUNARD
Lietuvos Valdžios Privilegija
2,310 lietuvių
gali atvažiuot į Ameriką pradedant ateinantį Liepos mėnesį. Cunard patarnavimas yra greičiausias savo giminėms atvažiuot į Ameriką. Žmonės turėdami Cunard bilietus, gali ant syk išvažiuot, nes Cunard laivas plaukia iš Europos beveik kasdieną. Išvažiuojančius iš Lietuvos per Cunard Liniją lydi kompanijos Lietuvys atstovas, kuris palengvina visus išeivio vargus.
Už patarnavimą nėra ekstra kaštų.
Del tolesnių informacijų kreipkitės prie laivų kompanijos agento savo mieste, arba prie arčiausio.

PIRMAS LIETUVIŠKAS GRABORIUS
Motiejus Čirvinskas
340 HARDING ST.
Telefonas Park 4156.

Tel. Park 2470
BEN. MENDELSOHN
Advokatas.
ir registruotas notaras Lietuvos atstovybei, Atlieku visus legališkus darbus kaip Amerike, taip Europoj
390 Main st. Room 931-932
Worcester, Mass.

"111"
CIGARETAI

10¢
JIE YRA GERI!

Worcesterio
PENKIŲ CENTŲ BANKĄ,
316 Main Street
Turtas — $20,000,000
Įdėjimai eina ant interesto pirmą biznio dieną kiekvieno mėnesio.
BANKOS VALANDOS:
Kasdien nuo 9 ryte iki 3 popiet.
Subatomis nuo 9 ryte iki 1 val. popiet.
Subatos vakarais vien tik dėl pinigų įdėjimo, nuo 6 iki 8 val. vakare.

GREITUMAS!!
Ant Amerikonišku Laivų
Prisiųsk žemiau padėtą kuponą dabar, jeigu ketini važiuot į seną kraštą, arba jeigu nori parsitraukt gimines čion. Prisiųsime knygutę, atspaudintą jusų kalboje dykai!
Sužinosi apie greitus Amerikoniškus laivus, kurie pasiulo geriausią vertę tavo doleriams. Parašyk dabar!
IŠ KALNO UŽMOKĖK
Jeigu mylimieji atvažiuoja į šitą šalį parašyk del iškalno užmokėjimo žinių.
Prisiųsk šitą Blanką:
INFORMACIJOS BLANKA, U.S. Shipping Board
U. S. Shipping Board, Passenger Dept. 823AT.
45 Broadway, New York City.
Malonėkite man prisiųst, be privalumų, S. V. Valdžios knygutę apie kelionės faktus, ir informacijas apie S. V. Valdžios laivus į Europą.
Mano vardas .....
Gatvės numeris .....
Miestas ..... Valst. .....
UNITED STATES LINES
45 Broadway, New York City.
110 S. Dearborn St., Chicago, Ill. 75 State St., Boston, Mass.
155 Congress St., West, Detroit, Mich.
Valdo veikimus
U. S. SHIPPING BOARD.

UNITED AMERICAN LINES
JOINT SERVICE WITH
HAMBURG AMERICAN LINE
Trumpiausias kelias į visas dalis.
LIETUVOS!
Laivai išplaukia kas savaitę nuo Pier 86, North River, prie 46 St., per pietus.
Kajutos su 2, 4, ir 6 lovomis ant visų laivų. Dideli valgomi kambariai, salionai, ir pasivaikščiojimui dėniai dėl trečios kliasos pasažierų. Laivai: Mount Clay, Hansa, Bayern, Mount Carroll, ir Thuringia, turi speciales kajutas taipgi.
Nauji trijų šriubų alivai: Resolute Reliance, ir Albert Ballian veža 1, 2, ir 3 kliasos pasažierus.
American Lines United
Julius Rottenberg, Inc.,
260 Hanover Street,
Boston, Mass.
arvieiniai agentai.

Į LIETUVĄ
WHITE STAR LINE
Iš New Yorko į Cherbourg ir Southampton:
Olympic—Sausio 20; vasario 10; balandžio 7.
Majestic—Kovo 10; kovo 31; bal. 21 dieną.
(Pasaulio didžiausis laivas)
Homeric—bal. 14; geg. 5; geg. 26.
Greiti susisiekimai su Baltijos portais.
AMERICAN LINE
Iš New Yorko į Plymouth, Cherbourg, Hamburg.
Minnekahda (3 kliasa)—Sausio 25.
* Manchuria —— Vasario 8.
*Mongolia —— Vasario 22.
* Naujos 3-čios kliasos kvatieros. Perkeliant kitais laivais į Baltijos uostus.
RED STAR LINE
Iš New Yorko į Plymouth, Cherbourg, Antwerp.
Zeeland —— Vasario 10.
Samland —— vasario 17.
Lapland —— vasario 24.
Kroonland —— Kovo 3.
Geras valgis. Uždaryti kambariai. Dideli vieši kambariai. Prieinamos kainos Jųs draugams, atkeliaujantiems Amerikon.
Passenger Department
84 State St., Boston, Mass.

HOLLAND AMERICA LINE
Geriausis, tiesiausis susisiekimas su Lietuva vandeniu. Laivai perkelia pasažierus iš Rotterdamo tiesiai į Pilavą. Laivai išplaukia iš New Yorko:
VOLENDAM Sausio 20, 1923
NOORDAM Vasario 10-tą.
NIEUW AMSTERDAM Vasario 17-tą.
Musų laivai turi geriausias vietas dėl trečios kliasos pasažierų. Del užsakymų kreipkitės prie vietinų agentų, ar į
HOLAND AMERICAN LINE.
89 State St., Boston, Mass.

GRABORIUS
Juozas J. Dirsa
NAUJAS LIETUVIS
Geriausiai patarnaujų už pigiausią prekę. Jei mirtis patiktų jųs draugą ar giminę, kreipkitės prie manęs.
OFISAS:
208 MILLBURY STR.,
NAMAI:
13 ELLSWORTH STR.
Tel. Cedar 4953.